

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

(Yargı Kararı Üzerine)
REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2023-4-057 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 24-33/785-332
Karar Tarihi : 15.08.2024

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Ahmet ALGAN (İkinci Başkan), Şükran KODALAK,
Ayşe ERGEZEN, Cengiz ÇOLAK, Berat UZUN

B. RAPORTÖRLER : Kübra Dilara AYAR, Muammer BOZKURT, Sadiye Sıla
BAKIRCI, Mehmet Emin GÜNER

**C. BAŞVURUDA
BULUNAN** : - Gizlilik talebi bulunmaktadır

**D. İNCELENEN
TARAFLAR** : - T.C. Ziraat Bankası AŞ
Finanskent Mah. Finans Cad. No:44/A Ümraniye/İSTANBUL
- Türkiye Halk Bankası AŞ
Finanskent Mah. Finans Cad. No:42/1 Ümraniye/İSTANBUL
- Akbank TAŞ
Sabancı Center 34330 4. Levent/İSTANBUL

(1) **E. DOSYA KONUSU:** Ankara 17. İdare Mahkemesi tarafından verilen davanın reddi yönündeki 10.10.2022 tarih ve E: 2021/931, K: 2022/1965 sayılı kararın; Ankara Bölge İdare Mahkemesi tarafından 01.11.2023 tarih ve E: 2023/74, K: 2023/1514 sayılı karar ile kaldırılarak Rekabet Kurulunun 04.03.2021 tarih ve 21-11/153-M sayılı kararının iptal edilmesi üzerine, anılan mahkeme kararının yerine getirilmesini teminen Akbank TAŞ, T.C. Ziraat Bankası AŞ ve Türkiye Halk Bankası AŞ hakkında anılan bankaların kullandırdıkları krediler kapsamında kredi ile ilişkili sigortaları kendi anlaşmalı oldukları sigorta şirketlerinden yaptırılmasını zorunlu tutmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal edip etmediklerinin tespiti.

(2) **F. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 09.02.2021 tarih ve 14974 sayı ile intikal eden (.....) tarafından gizlilik talepli olarak yapılan başvuruda;

- (.....) trafik, kasko, DASK, yangın, iş yeri, konut ve sağlık olmak üzere çeşitli sigortacılık alanlarında acente olarak faaliyet gösterdiği,
- Aksigorta AŞ (AK SİGORTA), Ziraat Sigorta AŞ (ZİRAAT SİGORTA) ve Halk Sigorta AŞ (HALK SİGORTA) isimli teşebbüsler ile (.....) aynı sektörde faaliyet gösteren sigorta şirketleri olduğu,
- AK SİGORTA'nın Akbank TAŞ'nin (AKBANK); ZİRAAT SİGORTA'nın T.C. Ziraat Bankası AŞ'nin (ZİRAAT) ve HALK SİGORTA'nın Türkiye Halk Bankası AŞ'nin (HALKBANK) iştirakleri olduğu¹,

¹ ZİRAAT SİGORTA, HALK SİGORTA ve Güneş Sigorta AŞ, 2020 yılında birleşerek TÜRKİYE SİGORTA olarak hizmet vermeye başlamıştır. İlgili birleşmeye ilişkin T.C. Sigortacılık ve Özel Emeklilik

- AKBANK, ZİRAAT ve HALKBANK'ın özellikle konut ve araç kredisi başvurusunda bulunan müşterilerini kendi iştirakleri olan sigorta şirketlerine yönlendirerek ve ilgili sigortanın kredi çekilen bankanın iştiraki olan sigorta şirketlerinden yapılma zorunluluğunun bulunduğunu belirterek (.....) ekonomik olarak zarara uğratıldığı,
- HALK SİGORTA'nın HALKBANK'ın müşteri çevresinden faydalanarak müşterilerin bilgileri olmadan müşterilere sigorta yaptığı ve sigorta primlerini banka hesaplarından rızaları olmaksızın tahsil ettiği,
- (.....) müşteri çevresinin bahse konu bankalardan kredi çektikleri için zorunlu olarak kredi çekilen bankadan poliçe imzaladıkları gerekçesiyle var olan sözleşmelerini iptal ettikleri ya da mevcut poliçelerini yenilemeyerek (.....) ile çalışmadıkları

hususları ifade edilmiştir. Yapılan başvurunun eklerinde ise yukarıda bahsi geçen iddialara ilişkin olarak "www.şikayetvar.com" adlı internet sitesinde yer alan bazı şikâyetlerin ekran görüntüleri paylaşılmıştır. Söz konusu ekran görüntülerinde bankalara kredi çekmek için başvuran müşterilere krediye bağlı zorunlu sigorta yaptırılması gerektiği yönünde yanıltıcı beyanlarda bulunularak müşterilerle sözleşme yapıldığı, AKBANK, ZİRAAT ve HALKBANK'ın iştirakleri olan sigorta şirketlerinin, anılan bankaların güçlü müşteri çevresinden faydalanarak müşterilerin hesaplarına eriştikleri ve sigorta primlerinin her ay müşterilerin hesaplarından haberleri olmadan tahsil edildiği ifadeleri yer almakta olup bu kapsamda 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) ihlal edildiği belirtilmiştir.

- (3) Şikâyetle ilişkin olarak başvuru sahibi tarafından anılan iddialar bakımından herhangi bir somut belgeye yer verilmemesi, bu kapsamda bahse konu iddiaların somut belgelerle desteklenmesi konusunda yetersiz kalması sebebiyle 04.03.2021 tarihli ve 21-11/153-M sayılı Rekabet Kurulu (Kurul) kararı ile 2012/2 sayılı Rekabet İhlallerine İlişkin Başvuru Usulüne Dair Tebliğ'in (2012/2 sayılı Tebliğ) 5. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca 4054 sayılı Kanun uyarınca işlem yapılmasına gerek olmadığına oybirliği ile karar verilmiştir.
- (4) Kurul kararı hakkında açılan iptal davası neticesinde, Ankara 17. İdare Mahkemesinin 10.10.2022 tarihli ve E: 2021/931, K: 2022/1965 sayılı kararı ile iptal istemi reddedilmişse de bu karara karşı davacı tarafından istinaf başvurusu yapılmıştır. Söz konusu başvuru neticesinde Ankara Bölge İdare Mahkemesi 8. İdari Dava Dairesinin E: 2023/74, K: 2023/1514 sayılı kararı ile ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılmasına ve anılan Kurul kararının iptaline karar verilmiştir.
- (5) Ankara Bölge İdare Mahkemesi 8. İdari Dava Dairesinin E: 2023/74, K: 2023/1514 sayılı kararı ile davacı tarafından yapılan şikâyet başvurusu ve ekinde yer alan belgeler kapsamında belirtilen hususlar göz önüne alındığında; iddia konusu ihlale ilişkin olarak, ihlalin 4054 sayılı Kanun'un 4, 6 ve 7. maddeleri kapsamında belirtilen ihlal iddialarına ilişkin olduğu, çeşitli internet sitelerinden müşteriler ile ilgili banka/sigorta şirketi arasında yaşanan somut ihtilaflara ilişkin yazışmaların dökümlerinin sunulduğu, rakip durumda bulunan davacı şirket tarafından sözleşmenin tarafı olmaması nedeniyle

daha somut belge sunulmasının beklenmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu, 4054 sayılı Kanun kapsamında rekabet ihlali iddialarına ilişkin olarak Kurul tarafından soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti için önaraştırma yapılmasına karar verilmesi gerektiği belirtilerek dava konusu Kurul kararının iptaline karar verilmiştir.

- (6) Ankara Bölge İdare Mahkemesi 8. İdari Dava Dairesinin ilgili kararının Kuruma tebliğ edilmesi üzerine hazırlanan 02.01.2023 tarihli ve 2023-4-057/BN-01 sayılı Bilgi Notu, Kurulun 04.01.2024 tarihli toplantısında görüşülmüş ve söz konusu Mahkeme kararının gereğinin yerine getirilmesini teminen; AKBANK, ZİRAAT ve HALKBANK'ın eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerini ihlal edip etmediğinin tespitine yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 24-01/11-M sayı ile karar verilmiştir.
- (7) Anılan Kurul kararı uyarınca başlatılan önaraştırma çerçevesinde ZİRAAT, HALKBANK, Türkiye İş Bankası AŞ (İŞ BANKASI), Türkiye Garanti Bankası AŞ (GARANTİ BANKASI), AKBANK, Yapı ve Kredi Bankası AŞ (YAPI KREDİ), Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. (VAKIFBANK), QNB Finansbank AŞ (QNB), Denizbank AŞ (DENİZBANK), Türk Ekonomi Bankası AŞ (TEB), ING Bank AŞ (ING), HSBC Bank AŞ (HSBC), Fibabanka AŞ (FİBA) ve ODEA Bank AŞ'den (ODEA), Türkiye Sigorta AŞ (TÜRKİYE SİGORTA), Anadolu Anonim Türk Sigorta Şirketi (ANADOLU SİGORTA), Eureka Sigorta AŞ (EUREKO), Allianz Sigorta AŞ (ALLIANZ), HDI Sigorta AŞ (HDI), AK SİGORTA, Neova Katılım Sigorta AŞ (NEOVA), Türkiye Hayat ve Emeklilik AŞ (TÜRKİYE EMEKLİLİK), Anadolu Hayat Emeklilik AŞ (ANADOLU EMEKLİLİK), Allianz Yaşam ve Emeklilik AŞ (ALLIANZ EMEKLİLİK), Garanti Emeklilik ve Hayat AŞ (GARANTİ EMEKLİLİK), AgeSA Hayat ve Emeklilik AŞ (AGESA), QNB Sağlık Hayat Sigorta ve Emeklilik AŞ (QNB EMEKLİLİK), MetLife Emeklilik ve Hayat AŞ'den (METLİFE), Türkiye Bankalar Birliğinden (TBB), Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliğinden (TSB) bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur. İlgili teşebbüslerden gönderilen cevabi yazılar en son 01.08.2024 tarih ve 54703 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (8) Hazırlanan 06.08.2024 tarihli ve 2023-4-057/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: Ankara 17. İdare Mahkemesi tarafından verilen davanın reddi yönündeki 10.10.2022 tarih ve E: 2021/931, K: 2022/1965 sayılı kararın; Ankara Bölge İdare Mahkemesi tarafından 01.11.2023 tarih ve E: 2023/74, K: 2023/1514 sayılı karar ile kaldırılarak Rekabet Kurulunun 04.03.2021 tarih ve 21-11/153-M sayılı kararının iptal edilmesi üzerine, anılan mahkeme kararının yerine getirilmesi amacıyla Rekabet Kurulunun 04.01.2024 tarihli ve 24-01/11-M sayılı kararı ile başlatılan önaraştırmada; Akbank TAŞ, T.C. Ziraat Bankası AŞ, Türkiye Halk Bankası AŞ hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettiklerine yönelik şüphe oluşturacak herhangi bir bulguya ulaşılamadığı gerekçesiyle soruşturma açılmasına gerek olmadığı sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Hakkında Öneri Yürütülen Teşebbüsler²

H.1.1. ZİRAAT

- (9) Temelini 1863 yılında kurulan Memleket Sandıklarının oluşturduğu ZİRAAT, çiftçileri kredilendirmek, faiz karşılığında tevdiat kabulü ve ziraata ilişkin sarraflık ve aracılık işleri yapmak üzere kurulmuştur. Her türlü bankacılık faaliyetlerinde bulunma yetkisini haiz olan ZİRAAT'ın hisselerinin tamamı, 05.02.2017 tarihli ve 29970 sayılı mükerrer Resmi Gazete yayımlanan 2017/9756 sayılı Bakanlar Kurulunun kararı ile Türkiye Varlık Fonuna (TVF) devredilmiştir. ZİRAAT; nakdi ve gayrinakdi kredi vermek, yerel ve uluslararası finans piyasalarında kullanılan finansal ürünlerin ihracına, alınmasına ve satılmasına aracılık etmek, yatırım bankacılığı, yurt içi ve yurt dışı vadeli piyasalarda alım ve satım işlemi gerçekleştirmek, bankalar arası para piyasasından, yurt içi ve yurt dışından fon sağlamak, her türlü sermaye piyasası işlemlerini yapmak, ithalat ve ihracat işlemlerine aracılık etmek, sigorta ve diğer finans kuruluşları acenteliği yapmak gibi çeşitli bankacılık ve diğer finansal hizmetleri sunmaktadır. 24.07.2024 tarihi itibarıyla, yurt içi ve yurt dışında toplam 1.765 şube ve 9'u yurt dışında 6'sı yurt içinde olmak üzere toplam 15 iştiraki ile faaliyet göstermektedir. ZİRAAT, bankacılık faaliyetlerinin yanı sıra TÜRKİYE SİGORTA ve TÜRKİYE EMEKLİLİK adına sigorta acenteliği faaliyetleri yürütmektedir.

H.1.2. HALKBANK

- (10) HALKBANK, 1938 yılında faaliyete geçmiş olup bugün itibarıyla kamusal sermayeli ticari bir banka olarak faaliyetine devam etmektedir. HALKBANK esas olarak ticari finansman ve kurumsal bankacılık, fon yönetimi işlemleri, bireysel bankacılık ve kredi kartı işlemleri alanlarında faaliyet göstermektedir. Özelleştirme Yüksek Kurulunun 03.02.2017 tarih ve 2017/1 sayılı Kararı'na istinaden HALKBANK'ın çoğunluk hisseleri TVF'ye devredilmiş olup hâlihazırda TVF, HALKBANK'ın %91,49 oranında hissesine sahiptir. HALKBANK 25.07.2024 tarihi itibarıyla 1093 şubesi ile faaliyet göstermektedir. HALKBANK, bankacılık faaliyetlerin yanı sıra TÜRKİYE SİGORTA, TÜRKİYE EMEKLİLİK, Türkiye Katılım Sigorta AŞ ve Türkiye Katılım Emeklilik AŞ adına sigorta acenteciliği faaliyetlerini yürütmektedir.

H.1.3. AKBANK

- (11) 1948 yılında, Bakanlar Kurulunun 12.12.1947 tarih ve 3/6710 sayılı kararıyla her türlü bankacılık işlemi yapaya yetkili özel sermayeli ticaret bankası olarak kurulmuştur. AKBANK'ın 28.03.2024 tarihi itibarıyla toplam halka açık pay oranı %51 olup kalan %49 oranındaki pay Hacı Ömer Sabancı Holding AŞ ile ilişkili kuruluş ve kişiler tarafından kontrol edilmektedir. AKBANK'ın temel faaliyet alanı kurumsal ve yatırım bankacılığı, ticari bankacılık, KOBİ bankacılığı, bireysel bankacılık, ödeme sistemleri, Hazine işlemleri ve özel bankacılık ile uluslararası bankacılık hizmetlerini içeren bankacılık faaliyetleridir. 23.07.2024 tarihi itibarıyla yurt içinde 699 yurt dışında 1 olmak üzere toplam 700 şube ile faaliyet göstermektedir. AKBANK bankacılık faaliyetlerinin yanı sıra, şubeleri aracılığıyla, AK SİGORTA ve AGESA adına sigorta acenteliği faaliyetlerini yürütmektedir.

² Öneri yürütülen teşebbüsler hakkında bilgilerin hazırlanmasında halka açık kaynaklar ile AKBANK, ZİRAAT ve HALKBANK'ın cevabi yazılarından yararlanılmıştır.

H.2. Sektöre İlişkin Bilgiler ve İlgili Mevzuat

- (12) Sigorta hukukuna ilişkin temel yasal düzenlemelere yer verilen 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (6102 sayılı Kanun) "Sigorta Hukuku" başlıklı altıncı kitabında yer alan, 1401. maddenin birinci fıkrasında da sigorta sözleşmesi; *"sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatinin zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmesi hâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşme"* şeklinde tanımlanmaktadır.
- (13) Bu bağlamda sigorta sözleşmesinin; sigortacı, sigorta ettiren, sigorta menfaati, riziko (tehlike), prim ve sigorta bedeli olmak üzere altı unsurunun bulunduğu kabul edilmektedir³. Anılan unsurlardan sigorta menfaati; ekonomik değeri ölçülebilen, sigorta sözleşmesinin akdedildiği esnada bulunması gereken, kanuna ve ahlaka aykırı olmayan menfaatlere karşılık gelmektedir. Sigorta edilen menfaatin korunduğu ve gelecekte zarar verme ihtimali bulunan olay ise riziko olarak nitelendirilmektedir. Bu meydana rizikodan bahsedilebilmesi için olayın gerçekleşip gerçekleşmeyeceği ya da ne zaman gerçekleşeceği belirsiz olmalı, kişinin kendisi veya malvarlığını tehdit eden bir olay bulunmalı ve olayın gelecekte gerçekleşebilecek bir nitelik taşıması gerekmektedir. Bu çerçevede gerçekleşmesi fiilen mümkün olmayan olaylar, sigorta ettiren ya da sigortalı tarafından kasten veya hile ile gerçekleştirilen olaylar ile ahlaka aykırı davranışlar neticesinde gerçekleşen olaylar riziko olarak kabul edilmemektedir. Sigorta sözleşmesinin bir diğer unsurunu oluşturan prim ise sigorta ettirenin sigortalıya ödemekle yükümlü olduğu ücrete karşılık gelmekte olup 6102 sayılı Kanun'un 1430 vd. madde hükümlerinde prim ödeme borcunun genel esaslarına yer verilmektedir. İlgili Kanun'un 1431. maddesi uyarınca; sigorta priminin tamamının, taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa ilk taksitin sözleşme yapılır yapılmaz ve poliçenin teslimi karşılığında ödenmesi gerekmektedir. Taksitle ödeme seçeneğine başvurulması durumu ise anılan hükmün ikinci fıkrasında açığa kavuşturulmuş; izleyen taksitlerin ödeme zamanı, miktarı ve primin vadesinde ödenmemesinin sonuçlarının poliçe ile birlikte yazılı olarak sigorta ettirilene bildirilmesi ya da bu şartların poliçe üzerine yazılması esası benimsenmiştir. Sigorta sözleşmesinin bir diğer unsurunu oluşturan sigorta bedeli ise sigorta poliçesinde gösterilen ve rizikonun gerçekleşmesi durumunda sigortalıya ödenecek olan ve sigorta değerini aşmayan azami tutara karşılık gelmektedir. Zarar sigortalarında sigortacının ödeyeceği bedel, sigorta sözleşmesi kapsamındaki rizikonun gerçekleşmesiyle birlikte somut olarak tespit edilmekte; ilk olarak sigorta ettirenin karşı kaşıya kaldığı zarar, ikinci aşamada ise sözleşme hükümleri dikkate alınmakta; böylelikle sigortalının sadece gerçekten uğradığı zararları tazmin edilmesi mümkün olmaktadır. Meblağ sigortalarında ise riziko kapsamında kabul edilen tehlikenin gerçekleşmesiyle birlikte sigortacı daha önceden belirlenen bedeli ödemekte, zarar sigortalarının aksine somut hesaplamalara başvurulmamaktadır⁴.
- (14) Sigorta sözleşmesine ilişkin kişi unsurlarının daha esaslı bir şekilde ortaya konulabilmesi adına, sigorta sözleşmesinin tarafları ile sigorta sözleşmesi ile menfaatleri korunan kişilerin hukuki durumlarının açıklanması gerekmektedir. Buna

³ Demir, Şamil: "TTK Tasarısı'nın Sigorta Sözleşmesinin Hükümlerine İlişkin Maddeleri ile Getirilen Düzenlemelerin Değerlendirilmesi", TBB Dergisi, 2009, S. 84, s. 322 vd.

⁴ Bozkurt, Tamer: *Sigorta Hukuku*, 11. Baskı, İstanbul: On İki Levha 2018, s. 8 vd.

göre 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu (5684 sayılı Kanun) uyarınca sigortacılık faaliyetinde bulunmak üzere yetkilendirilen ve sigorta menfaatini sözleşmede öngörülen rizikolara karşı korumayı üstlenen taraf sigortacı; sigorta sözleşmesini akdeden ve prim ödeme borcunu üstlenen taraf sigorta ettiren; sigorta sözleşmesi ile menfaatleri güvence altına alınan kişi ya da kişiler de sigortalı olarak nitelendirilmektedir. Sigortalı, teminat kapsamındaki tehlikelerden herhangi birinin gerçekleşmesi durumunda, meydana gelen hasarın tazmini talebinde bulunmaya yasal olarak yetkili kişi olup sözleşmenin kapsamına göre, sigorta ettiren ile sigortalı aynı kişi olabileceği gibi; sigorta ettirenin başka bir kişinin menfaatini koruma altına alması durumunda sigortalı ile sigorta ettiren farklılaşabilmektedir. Sigorta sözleşmesinin taraflarından biri olan sigorta şirketi ise 5684 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrasının (p) bendinde; "*Türkiye'de kurulmuş sigorta şirketi ile yurt dışında kurulmuş sigorta şirketinin Türkiye'deki teşkilatı*" şeklinde tanımlanmaktadır. Anılan Kanun'un devam eden hükümlerinde sigorta şirketleri ile reasürans şirketlerinin kuruluşu, teşkilatı ve sahip olması gereken ruhsatlar gibi konular özel olarak ele alınmaktadır. Aşağıda ayrıntılı olarak inceleneceği üzere, sigorta ve reasürans şirketlerinin faaliyet göstermek istedikleri her branş için ruhsat almak ve 5684 sayılı Kanun'un 24. maddesine göre sigorta şirketlerinin, kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olan TSB giriş aidatını ödeyerek üye olma zorunluluğu bulunmaktadır. TSB'nin Ağustos 2024 itibarıyla aktif olarak 72 üyesi mevcut olup bunların 48'i hayat dışı, 20'si hayat ve emeklilik, 4'ü ise reasürans şirketi olarak faaliyette bulunmaktadır⁵.

- (15) Sigortacılık sektörüne ilişkin esasları düzenleyen 5684 sayılı Kanun'un "Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesinin ikinci fıkrasında ise Türkiye'de faaliyet gösteren sigorta şirketleri, reasürans şirketleri, TSB, aracılar, aktüerler⁶ ile sigorta eksperlerinin Kanun'un hükümlerine tabi olduğu ifade edilmiştir. Mezkûr Kanun'un "Ruhsat" başlıklı 5. maddesinde ise sigorta ve reasürans şirketlerinin faaliyet göstermek istedikleri her bir sigorta branşı için ruhsat almalarının gerektiği, sigorta şirketlerinin hayat ve hayat dışı olarak belirlenen sigorta gruplarının sadece birinde faaliyet gösterebilecekleri, anılan gruplarda yer alan branşların ise Bakan tarafından belirleneceği ifade edilmiştir. Söz konusu hükme istinaden hazırlanan "2007/1 sayılı Sigorta Branşlarına İlişkin Tebliğ" (2007/1 Sayılı Tebliğ Tebliği) hükümleri ile teşebbüslerce faaliyet gösterebilecek branşlar açığa kavuşturulmuştur. Anılan Tebliğ ile sigorta ürün grupları; "hayat dışı grubu" ve "hayat grubu" olmak üzere iki temel başlıkta ele alınmış ve söz konusu başlıklar altında birtakım sigorta branşlarına yer verilmiştir⁷. İlâveten Emeklilik

⁵ Söz konusu verilere erişmek için bkz. <https://www.tsb.org.tr/tr/uye-sirketler> (Erişim Tarihi: 05.08.2024).

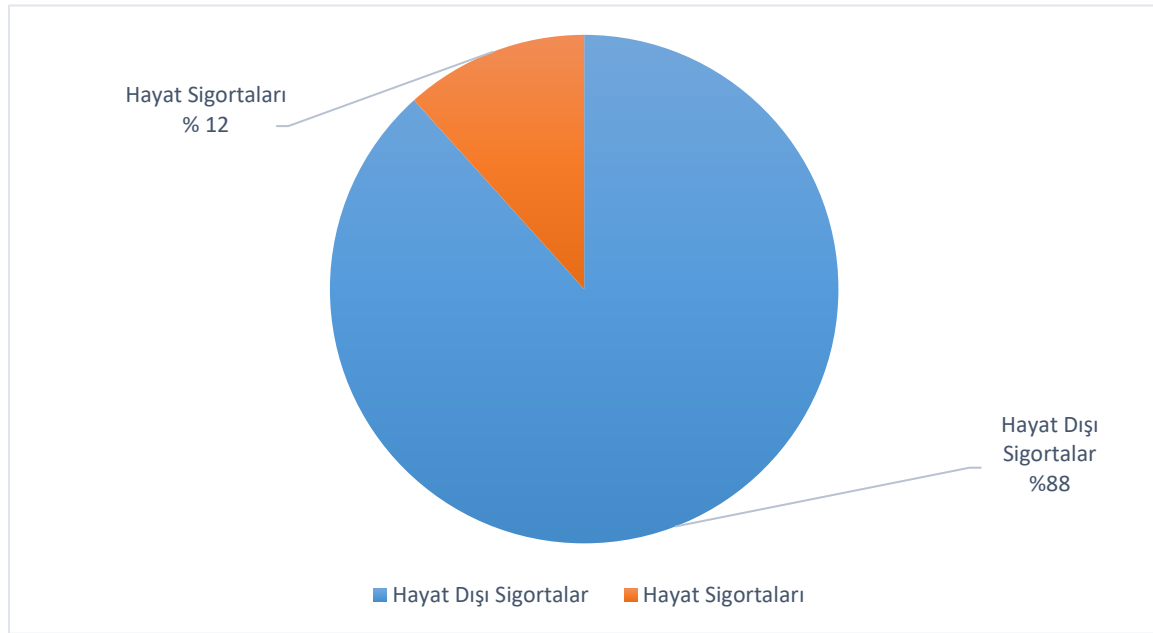
⁶ 5684 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrasının a bendi uyarınca aktüerin; "*Sigortacılık tekniği ile buna ilişkin yaptırım, finansman ve demografi konularında olasılık ve istatistik teorilerini uygulayarak, yasal düzenlemelere uygun prim, karşılık ve kâr paylarını hesaplayan, tarife ve teknik esasları hazırlayan kişi*"ye karşılık geldiği ifade edilmektedir.

⁷ 2007/1 Sayılı Tebliğ'in 1 numaralı Sigorta Branşları başlıklı eki çerçevesinde, hayat sigortası grubundaki branşların; hayat, evlilik sigortası, doğum sigortası, yatırım fonlu sigortalar, sermaye itfa sigortası, fonların yönetim işleri, kaza, hastalık/sağlık ve tontin olmak üzere 8 branştan oluştuğu belirtilmiştir. Bahse konu Ek çerçevesinde hayat dışı sigorta grubundaki sigorta branşları; kaza, hastalık/sağlık, kara araçları, raylı araçlar, hava araçları, su araçları, nakliyat, yangın ve doğal afetler, genel zararlar, kara araçları sorumluluk, hava araçları sorumluluk, su araçları sorumluluk, genel sorumluluk, kredi, kefalet, finansal kayıplar, hukuksal koruma ve destek olmak üzere 18 branştan oluşmaktadır. Anılan listenin "Hayat Dışı Grubu" başlığı kapsamında, birden fazla branş için verilen ruhsat tanımları ise; kaza ve hastalık/sağlık sigortası, kara taşımacılığı sigortası, nakliyat ve ulaşım

Şirketleri Kuruluş ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik'in 10. maddesi uyarınca emeklilik şirketlerinin ayrıca hayat sigortası ve kaza sigortası branşlarında da ruhsat alabileceği belirtilmiş, dolayısıyla hayat sigortası şirketlerine ek olarak bireysel emeklilik şirketlerinin de hayat sigortası grubunda faaliyet gösterebileceğine dikkat çekilmiştir.

- (16) İlgili ayırmadan hareketle “hayat sigortası hizmetleri”; kişinin vefatı, kaza sonucu iş göremez hale gelmesi, yaşlılık ve sakatlık gibi durumlarda kişinin geçimini sağlamasına ve ekonomik kayıpların telafi edilmesine yönelik “risk ağırlıklı hayat sigortaları” olarak tanımlanabilecek sigorta ürünleri ile kişinin ödemiş olduğu primlerin belirli bir kısmı ile birikim taahhüdünde bulunması yoluyla emeklilik programlarına bir destek niteliği ve yatırım gayesi taşıyan “birikimli hayat sigortaları” olarak tanımlanabilecek ürünleri kapsamaktadır. “Hayat dışı sigorta hizmetleri” ise kaza, araçlar, sorumluluk, hukuksal koruma gibi alanlarda koruma sağlayan, diğer bir deyişle hayat ve emeklilik dışındaki sigorta türlerini kapsamaktadır.
- (17) 01.01.2023-31.12.2023 dönemine ilişkin prim üretimi bazında yurt içi ve yurt dışındaki doğrudan ve dolaylı toplam hayat sigortası ile toplam hayat dışı sigorta verilerinden⁸ hareketle sigorta pazarının büyüklüğü aşağıdaki şekilde şematize edilebilmektedir:

Grafik 1: 2023 yılı Prim Üretimi Bazında Sigorta Pazarının Toplam Büyüklüğü

Kaynak: TSB

- (18) Sigorta türleri kapsamında yapılan bir diğer ayırım ise sigortanın yaptırılmasının zorunluluk arz edip etmemesine göre şekillenmektedir. 5684 sayılı Kanun'un 13. maddesiyle Cumhurbaşkanı'nın kamu yararı açısından gerekli gördüğü hallerde zorunlu sigorta ihdas edebileceği; sigorta şirketlerinin de Kanun'un 20. maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi ile üçüncü fıkrası saklı kalmak kaydıyla faaliyet gösterdikleri branşlar kapsamındaki zorunlu sigortaları yapmaktan kaçınamayacakları hüküm altına

sigortası, havacılık sigortası, yangın sigortası ve diğer zararlar, sorumluluk sigortası ile kredi ve emniyeti suiistimal sigortaları olmak üzere yedi başlık altında sıralanmıştır.

⁸ <https://www.tsb.org.tr/istatistik/genel-sigorta-verileri/prim-adet>, (Erişim Tarihi: 05.08.2024).

alınmıştır. Buna göre can ve mal kayıpları ile üçüncü kişilerin mağduriyetinin önlenmesine hizmet eden ve bu sayede kamu yararının gözetilmesine hizmet eden ve mevzuatta zorunlu oldukları düzenlenen sigorta türleri; zorunlu trafik sigortası, yeşil kart sigortası, zorunlu deprem sigortası (DASK), seyahat sağlık sigortası, karayolları yolcu taşımacılığı mali sorumluluk sigortası, karayolları yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası, tehlikeli maddeler ve tehlikeli atık zorunlu mali sorumluluk sigortası, kıyı tesisleri deniz kirliliği zorunlu mali sorumluluk sigortası, özel güvenlik zorunlu mali sorumluluk sigortası, tıbbi kötü uygulamaya ilişkin zorunlu mali sorumluluk sigortası, sertifika mali sorumluluk sigortası, zorunlu paket tur sigortası, tüp gaz zorunlu sorumluluk sigortası ve deniz araçları zorunlu mali sorumluluk sigortasından oluşmaktadır. Anılan sigorta türlerinden olmayan kasko, özel sağlık sigortası, konut sigortası, ferdi kaza sigortası ve hayat sigortası gibi sigortacılık ürün ve hizmetleri ise isteğe bağlı sigorta türlerini oluşturmaktadır.

- (19) Bu bağlamda bankasürans faaliyetleri ile ilişkilendirilebileceği düşünülen ihtiyaç kredileri, konut kredileri ve taşıt kredileri ile birlikte akdedilen sigorta sözleşmelerine değinilmesi önem arz etmektedir. Doğal Afet Sigortaları Kurumu Çalışma Esasları Yönetmeliği'nin 24. maddesi, Bireysel Kredilerle Bağlantılı Sigortalar Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin (Kredi Bağlantılı Sigorta Yönetmeliği) 5. maddesi ve Zorunlu Deprem Sigortası Tarife ve Talimatı'nın 7. maddesi uyarınca bankalar tarafından kullandırılan konut kredileri ile bağlantılı olarak zorunlu deprem sigortası; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 91. maddesi, Kredi Bağlantılı Sigorta Yönetmeliği'nin 5. maddesi uyarınca bankalar tarafından kullandırılan taşıt kredileri ile bağlantılı olarak zorunlu trafik sigortası yapılması gerekmektedir. Anılan sigorta hizmetlerinin, bankasürans faaliyetlerinin sürdürülmesinde önemli bir faktör teşkil ettiği kanaatine ulaşılmıştır.

H.2.1. Sigorta Sektöründe Dağıtım Kanalları

- (20) Sigorta şirketi tarafından sunulan hizmetin fiziki olarak görünmezliği; bir başka ifadeyle ürünün poliçe üzerinden sunulması ve asıl hizmetin de rizikonun gerçekleşmesiyle ortaya çıkması nedeniyle müşteriler; sorularını yanıtlayabilecek, doğrudan iletişim kurabilecekleri ve beklentilerini ifade edebilecekleri araçlar vasıtasıyla da sürecin yürütülmesini talep edebilmektedir. Bu kapsamda sigortacılık hizmetlerinin sunulmasında, ürünün müşteriye ulaştırılması aşamasında sigorta şirketinin herhangi bir aracıya başvurmaksızın müşteriyle iletişime geçtiği doğrudan dağıtım kanalı ile şirketin bir ya da daha fazla aracı vasıtasıyla müşteriyle iletişime geçtiği dolaylı dağıtım kanalı olmak üzere iki farklı satış kanalı bulunmaktadır. Doğrudan dağıtım kanalı; sigorta şirketlerinin kendi organizasyonu ile poliçenin satışını yaptığı doğrudan satış ile herhangi bir aracı kullanmaksızın müşteriye yaptıkları doğrudan satış ve herhangi bir aracı kullanmaksızın gerçekleştirilen doğrudan pazarlama olmak üzere iki ayrı yöntemi ihtiva etmektedir⁹. Dolaylı dağıtım kanalı ise sigorta şirketleri ile müşterilerin doğrudan karşılaşmadığı, ikili ilişkilerin araçlar vasıtasıyla yürütülmesine karşılık gelmektedir. Sigorta sektöründeki dolaylı dağıtım kanalları genel olarak acente, broker ve banka olmak üzere üç temel kanal üzerinden işlemektedir. Bu bağlamda sigortacılık faaliyetinin yürütülmesi bakımından kanunen aracı sıfatı taşıyan sigorta acentesi, 5684 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (m) bendinde; "*Ticarî mümessil, ticarî*

⁹ Akpınar, Özgür: "*Sigorta Sektöründe Pazarlama Süreci: Acentelerin Rolü ve Önemi*", Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi, C. 1, S. 1, s. 47 vd.

vekil, satış memuru veya müstahdem gibi tâbi bir sıfatı olmaksızın bir sözleşmeye dayanarak muayyen bir yer veya bölge içinde daimî bir surette sigorta şirketlerinin nam ve hesabına sigorta sözleşmelerine aracılık etmeyi veya bunları sigorta şirketleri adına yapmayı meslek edinen, sözleşmenin akdinden önce hazırlık çalışmalarını yürüten ve sözleşmenin uygulanması ile tazminatın ödenmesinde yardımcı olan kişi” olarak tanımlanmıştır. Sigortacılık faaliyetinin gerçekleştirilmesi bakımından aracı sıfatına taşıyan broker ise 5684 sayılı Kanun’un 2. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; *“Sigorta veya reasürans sözleşmesi yaptırmak isteyenleri temsil ederek, bu sözleşmelerin yaptırılacağı şirketlerin seçiminde tamamen tarafsız ve bağımsız davranarak ve teminat almak isteyen kişilerin hak ve menfaatlerini gözeterek sözleşmelerin akdinden önceki hazırlık çalışmalarını yürütmeyi ve gerektiğinde sözleşmelerin uygulanmasında veya tazminatın tahsilinde yardımcı olmayı meslek edinen kişi”* olarak ifade edilmiştir. 5684 sayılı Kanun ile aracılık sıfatı yalnızca acente ve broker ile sınırlı olarak ele alınmış olmakla birlikte Kanun’un *“Sigorta acenteleri”* başlıklı 23. maddesinin ikinci fıkrasında, bankalar ve özel kanunlarla kurulup kendilerine sigorta acenteliği faaliyetinde bulunma imkânı tanınan kuruluşlar bakımından özel düzenlemelere yer verilerek bankaların da esasen sigorta acentesi vasfıyla faaliyet gösterebileceği hüküm altına alınmıştır. Zira uygulamada bankaların pek çok sigortacılık işleminin gerçekleştirilmesine aracılık ettiği bilinmekte ve söz konusu uygulamalar, *bankasürans* faaliyetleri adı ile anılmaktadır. Bu bağlamda *bankasürans* hizmetlerinin en genel çerçevede, bankalar ile sigorta şirketleri arasında geliştirilen iş birliği sonucunda bankaların; bireysel, ticari ve kurumsal müşterilerine sigortacılık ürün ve hizmeti sunmaları olarak tanımlanabilmesi mümkündür.

- (21) Bankasürans faaliyetine ilişkin olarak değinilmesi önem arz eden yasal düzenlemelerden ilkinin 5411 sayılı Bankacılık Kanunu (5411 sayılı Kanun) oluşturmaktadır. 5411 sayılı Kanun’un, bankaların faaliyet alanlarını düzenleyen 4. maddesinin birinci fıkrasının (u) bendinde, bankaların sigorta acenteliği ve bireysel emeklilik aracılık hizmetleri sunabilecekleri hüküm altına alınmış ve böylece sigorta acenteliği faaliyetinin, bankacılık faaliyeti ile bağdaştığı ifade edilmiştir. Konuyu ele alan bir diğer yasal düzenleme ise 22.04.2014 tarihli ve 28980 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Sigorta Acenteliği Yönetmeliği oluşturmaktadır. Anılan Yönetmelik’in *“Bankalar ve Özel Kanunlarına İstinaden Acentelik Yapan Kurumlar”* başlıklı 13. maddesinin birinci fıkrasında, madde başlığında belirtilen kurumların; aracılık yaptıkları sigorta şirketlerini, yetkilerinin kapsamını, aracılık faaliyeti yürütülen birimlerini ve teknik personellerine ilişkin bilgilerini Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği’ne (TOBB) bildirmeleri gerektiği belirtilmiştir.
- (22) İlgili Yönetmelik’in 14. maddesinde ise acentelik sözleşmesinin hususi bir vekâletname ile verilebileceği, vekâletnamede tanınan yetkilerin başkasına devredilemeyeceği, acentelik yetkisi tanınan vekâletnamelerde faaliyette bulunacak sigorta dalları ile bu dallara ilişkin yetkilerin açıkça belirtilmesi gerektiği, vekâletnameler ile vekâletnamelerdeki değişikliklerin tescil ve ilan edilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. Keza Yönetmelik’in 15. maddesinde ise acentelik sözleşmesinin içeriği ve sözleşmenin feshi durumunda tarafların hakları ve borçlarına ilişkin hususlar özel olarak düzenlenmiştir.
- (23) Küresel düzeydeki uygulamalarına ilk olarak İspanya ve Fransa’da rastlanan bankasürans kanalının gerek acenteliği yürütülen sigorta şirketleri gerek acentelik

faaliyeti gerçekleştiren bankalar gerekse de hizmetin sunulduğu tüketiciler nezdinde çeşitli avantajları bulunmaktadır¹⁰. Bankasüransın sigorta şirketleri nezdinde sağladığı kazanımların; bankaların örgütlenme açısından faydalanılması, banka aracılığıyla daha geniş müşteri portföyüne ulaşılması, dağıtım ağı ve sigorta ürünlerinin bankalar aracılığıyla çeşitlendirilmesi ve geleneksel acentelere aşırı bağlılığın azaltılması, farklı pazarlama stratejileriyle poliçe adedinin artırılması, tüketicilerin bankaya olan güveninden ve bankanın marka imajından faydalanılması, geleneksel kanallarda ortaya çıkan ürün pazarlama ve satış maliyetlerine katlanılmaması şeklinde sıralanması mümkündür¹¹.

- (24) Bankasüransın bankalar açısından avantajları ise; bankasüransın yeni bir gelir kalemi olması, temel bankacılık faaliyetinin dışında sigortacılık ürünlerinin sunulması tüketicinin bu yöndeki ihtiyacının karşılanması ile çeşitlenen faaliyetleriyle tüketicinin bankaya olan bağlılığının artması, doğrudan sigorta ürünleri talep eden müşterilere bankacılık ürünlerini de satma imkânının olması, bankaların sigorta şirketlerinin teknik bilgi ve uzmanlıklarından faydalanabilmesi şeklinde ifade edilebilecektir¹².
- (25) Öte yandan bankasüransın tüketiciler nezdindeki faydaları ise; tüketicilerin bankacılık ve sigortacılık ürünlerine tek bir noktadan erişebilme imkânı, tüketicilerin tüm finansal bilgileri bankalarda toplanacağından ihtiyaçlarına uygun yeni ürün oluşturulmasının ve daha iyi hizmet alınabilmesinin mümkün olması, bankaların kurumsallaşmış yapıları, şube zincirleri ve mevcut teknolojileri ile daha fazla tüketiciye daha düşük fiyatla ürün satılabilmesi olarak belirtilebilecektir¹³.
- (26) Bununla birlikte bankasürans faaliyetleri çeşitli dezavantajları da barındırmaktadır. Bu bağlamda değinilmesi gereken ilk husus, banka personeline sigorta ürününün satışının yapılabilmesi için verilmesi gereken eğitimin maliyetine katlanılmak durumunda olunması şeklinde ifade edilebilecektir. Bu kapsamda bankalar eğitimin tamamlanabilmesi için zaman ve maliyet bakımından olumsuz etkilerle karşılaşabilmekte; keza bankaların özellikle karmaşık sigorta ürünleri için dağıtım ağı olarak kullanılması da elverişli olmayabilmektedir. Banka personeline bu konuda eğitim verilse dahi banka şubelerinde müşteri başına ayrılan sürenin kısıtlı oluşu nedeniyle uzun açıklama gerektiren karlılığı yüksek karmaşık sigorta ürünlerinin satışı zorlaşmaktadır. Ayrıca sigorta ürününün satış esasları banka ürünlerinden farklı olduğundan satıştan sorumlu banka personeli istenen ölçüde başarı sağlamayabilmektedir¹⁴.
- (27) Bankasürans temelde; dağıtım anlaşmaları, ortak girişim ve tam bütünleşme olmak üzere üç model üzerinden yürütülmektedir. Dağıtım anlaşmaları modeli; Almanya, Amerika, İngiltere, Güney Kore ve Japonya gibi ülkelerde başvuru ve bankaların, bir veya birden çok sigorta şirketinin ürünlerinin dağıtım kanalı olduğu rolünü üstlendiği modele karşılık gelmektedir. Ortak girişim modeli; İspanya, İtalya, Portekiz ve Güney Kore'de başvuru ve banka ile sigorta şirketinin iş birliği geliştirmesi şeklinde tanımlanabilmektedir. Tam bütünleşme modeli ise iki teşebbüsün birleşerek bütünleşik

¹⁰ Tunay, Necla: "Türkiye'de Bankasürans Uygulamaları ve Türk Banka ve Sigorta Sektörlerine Dinamik Etkileri", BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi, 2014, C. 8, S. 1, s. 36 vd.

¹¹ Tunay, s. 40.

¹² Tunay, s. 41 vd.

¹³ Tunay, s. 41 vd.

¹⁴ Tunay, s. 42 vd.

bir yapı, bir başka ifadeyle yeni bayi ağı kurmalarını ifade etmektedir. Ancak söz konusu yöntemlere ek olarak sigorta şirketi ile bankanın aralarında karşılıklı hisse senedi değiştirmesi ile gerçekleştirilen karşılıklı hisse devri modeli; tam bütünleşme modeline benzer şekilde bankanın tamamen ya da kısmen sigorta şirketine sahip olduğu birleşme modeli; bir bankanın yeni bir sigorta şirketi kurması olarak tarif edilebilecek yeni bir şirket kurulması ile hem sigorta şirketine hem de bankaya malik olunması gibi farklı modeller aracılığıyla da bankasürans uygulamalarının gerçekleştirilmesi mümkün olabilmektedir. Ülkemiz uygulamasında da bir holding şirketinin hem sigorta şirketine hem de bankaya sahip olduğu malik olunma modeline sıklıkla başvurulmakta; banka ve sigorta sektörü iş birliğiyle sigortacılık faaliyetleri geniş bir uygulama alanı bulmaktadır¹⁵.

- (28) Bankasürans hizmetleri ile ilişkilendirilebilen bankacılık uygulamaları dikkate alındığında; kredi sözleşmeleri temelde bireysel krediler ve ticari krediler olmak üzere iki ana başlık altında ele alınabilmektedir. Söz konusu kredi türlerine ilişkin açıklamalarda bulunmadan önce pazarın yapısının ortaya konulabilmesi adına, 2023 yılının Aralık ayı itibarıyla Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından açıklanan kredi verilerinden hareketle Türk Lirası ve yabancı para birimleri ile sunulan toplam kredi hacmi, toplam tüketici kredileri hacmi, toplam ticari kredilerin hacmi ile diğer kredilerin hacmi aşağıdaki tabloda sunulmaktadır:

Tablo 1: BDDK 2023 yılı Aralık Ayı Verileri Işığında Kredi Pazarının Toplam Hacmi

KREDİLER	TOPLAM TUTAR (Milyon TL)
Tüketici Kredileri ve Bireysel Kredi Kartları	• Tüketici Kredileri: 1.513.751,13 • Bireysel Kredi Kartları: 1.154.921,56 • Toplam: 2.668.672,69
Ticari ve Diğer Krediler	8.961.578,88
Toplam Kredi Hacmi	11.630.251,57
Kaynak: BDDK	

H.2.2. Bireysel Tüketicilere Yönelik Hükümler

- (29) Bireysel kredilerin bir türünü oluşturan ve uygulama alanı oldukça geniş olan tüketici kredisi sözleşmeleri ile tüketicilerin konut edinmesi, konut kiralaması, sahip oldukları konutlar dâhilinde kredi kullanmaları ve bu kredilerin yeniden finansmanı gibi hususlar da arz ettikleri özel durum nedeniyle konut finansmanı sözleşmelerinin özel olarak ele alınması önem arz etmektedir. 6502 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmasını öngören 24.03.2022 tarihli ve 7392 sayılı "Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun İle Kat Mülkiyeti Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" (7392 sayılı Kanun) ile yapılan değişiklik neticesinde; 6502 sayılı Kanun'un 29. maddesi uyarınca tüketici kredilerinde, 6502 sayılı Kanun'un 38. maddesi uyarınca ise konut finansmanı bakımından; sigorta, yan finansal ürün ve hizmetlerin sunulmasında, tüketici talebi olmaksızın kredi bağlantılı sigorta yaptırılamayacağı, tüketici tarafından bankaya sunulan ve kredi borç tutarı ve vadesiyle uyumlu olan sigorta ürününün banka tarafından kabul edilmek zorunda olduğu, kredi ile bağlantılı olanlar hariç olmak üzere yan finansal ürün ve hizmetlerin satın alınmasının şarta bağlanamayacağı hüküm altına alınmıştır. Yapılan değişikliklerin yayımından itibaren altı ay içinde

¹⁵ Bankasürans uygulama modelleri hakkında bkz. Sezal, Levent: "Dünyada ve Türkiye'de Banka Sigortacılığı Uygulamaları", Finans Politik & Ekonomik Yorumlar Dergisi, 2018, S. 641, s.46-47; Tunay, s. 28, 39.

yürürlüğe gireceğini hüküm altına alan 7392 sayılı Kanun, 01.04.2022 tarihinde yayımlanmış olup 01.10.2022 tarihi itibarıyla tüketicilerin, tüketici kredisi ve konut finansmanı çerçevesinde kredi ile birlikte sunması gereken sigorta, yan finansal ürün ve hizmetlerin teminine ilişkin olarak sözleşme akdedeceği sigorta acentelerini seçebilme özgürlükleri yasal koruma altına alınmıştır.

- (30) Keza Tüketici Kredisi Yönetmeliği'nin 26. maddesi ile Konut Finansmanı Yönetmeliği'nin 10. maddesinde de konu kapsamlı bir şekilde ele alınmış; kredi verenin kredi bağlantılı sigorta içermeyen bir sözleşmeyi de tüketiciye teklif etmek koşuluyla kredi bağlantılı sigorta yaptırılmasını içeren bir kredi sözleşmesini tüketiciye sunacağı ifade edilmiştir. Anılan hükümlerin üçüncü fıkralarında ise, tüketicinin istediği sigorta şirketinden sağladığı, kredi tutarı ve süresi ile uyumlu, dain-i mürtehini kredi veren/konut finansmanı kuruluşu olan sigorta poliçesinin; tüketiciye önerilen kredi koşullarında değişikliğe sebep olmaksızın kredi veren tarafından kabul edilmek zorunda olduğu belirtilmiştir. Sözleşme öncesi bilgilendirme yükümlülüğüne ilişkin hususları öngören Tüketici Kredisi Yönetmeliği'nin 6. ve 7. maddeleri ile Konut Finansmanı Yönetmeliği'nin 5. ve 6. maddelerinde ise; tüketicinin açık talebi olmaksızın kredi ile ilgili sigorta yaptırılmayacağı, sigortaya ilişkin hizmetlerin kredi veren dışında bir sağlayıcıdan da temin edilebileceği, sigortalı ve sigortasız kredi teklifi sunulması durumunda ödeme planlarına ve kredi bağlantılı sigortanın ismi, süresi ve yinelenmeli olup olmadığına ilişkin bilgi verilmesi ve tüketicinin de bu sigortaya ilişkin tercihi ve onayının alınması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Benzer şekilde 5684 sayılı Kanun'un 32. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca, taraflardan birinin sözleşmede yer alan herhangi bir hususta sigorta yapmaya zorunlu tutulduğu hallerde, söz konusu sigortanın belirli bir sigorta şirketinden yaptırılmasına ilişkin olarak sözleşmeye konulmuş her türlü şartın hükümsüz olduğu ifade edilmiştir. Bu çerçevede kredi veren kuruluştan kredi temin edenin, akdedeceği sigorta sözleşmesinin ihtiyari ya da zorunlu nitelik taşıması fark etmeksizin dilediği bir sigorta şirketi ile anlaşılabilme yetkisi, yasal düzenlemelerle koruma altına alınmıştır.
- (31) Belirli süreli tüketici kredisi sözleşmesinin zorunlu içeriğini düzenleyen Tüketici Kredisi Yönetmeliği'nin 11. maddesi çerçevesinde, tüketicinin sözleşmenin akdi esnasında da bilgilendirilmesi gerekmektedir. Anılan hükmün birinci fıkrasının (ş) bendi uyarınca, belirli süreli tüketici kredisi sözleşmesinde; *"Sigortalı kredi teklifinin tüketici tarafından tercih ve kabul edilmesi halinde kredi bağlantılı sigortaların ismi ve süresi ile yenilemeli olup olmadığına ilişkin bilgi"*ye yer verilmesi gerektiği belirtilerek aydınlatma yükümlülüğünün sözleşme metninde de bulunması gerektiği hüküm altına almıştır.
- (32) Anılan düzenlemelere ek olarak kredi bağlantılı olarak yapılacak sigortalara ilişkin esasları düzenleyen Kredi Bağlantılı Sigorta Yönetmeliği'nin 7. maddesinde de kredi ile bağlantılı olarak yapılacak sigortalara ilişkin bilgilendirme yükümlülüğünün esaslarına yer verilmek suretiyle aydınlatma yükümlülüğünün kredi bağlantılı sigortalar açısından açığa kavuşturulduğu görülmektedir. Söz konusu Yönetmelik hükümlerinde, kredi bağlantılı sigorta yapılması durumunda kredi sözleşmesi yapılmadan kredi kullananın yazılı olarak bilgilendirileceği, bilgilendirme yükümlülüğünün kredi verene ait olduğu, tarafların fiziki ortamda karşılaşmasının mümkün olmadığı durumda ise kredi kullananın elektronik ortamda veya ilgilinin bilgi formuna erişimini mümkün kılan yollar ile yapacağı ve bu hususun ispat yükünün kredi verene ait olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca anılan maddede yalnızca kredi verene değil aynı zamanda sigorta şirketine de

yükümlülük getirilmiş olup sigorta şirketinin, kredi veren tarafından anılan yükümlülüklerin yerine getirilmesinin temini için her türlü tedbiri alması gerektiği düzenlenmiştir. Bahse konu Yönetmelik'in "Yenileme ve bildirim" başlıklı 12. maddesinde ise kredi bağlantılı sigortalarda kredi süresi boyunca yenileme sorumluluğunun kredi kullanana, bildirim sorumluluğunun kredi verene ve sigortanın yenilenme süresinin geldiğine ilişkin bildirim yükümlülüğünün poliçe vade bitiminden on beş iş günü öncesinde kredi kuruluşuna ait olduğu, sigorta sözleşmesinin yenilenip yenilenmediği kapsamında ise bildirimin, sözleşmenin yenilenmesi durumunda yenilenen poliçenin vade başlangıcından, yenilenmemesi durumunda ise sona eren sözleşmenin vade sonundan itibaren on beş iş günü içerisinde kredi veren tarafından gerçekleştirileceği düzenlenmiştir. İlâveten anılan maddenin dördüncü fıkrası uyarınca ise kredi kullanan veya sigorta şirketi tarafından yenileme yapılmasına ilişkin bir taahhüt bulunması durumunda dahi bildirim yükümlülüğünün ortadan kalkmayacağı anlaşılmaktadır.

- (33) Diğer yandan sigorta sözleşmesinin akdedilmesinin ardından sigorta ettiren ve sigortacının sahip olduğu cayma, fesih ve sigortacıyı değiştirme haklarının da ele alınması önem arz etmektedir. 6502 sayılı Kanun'un tüketici kredilerinde cayma hakkını düzenleyen 24. maddesinde: *"(1) Tüketici, on dört gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin tüketici kredisi sözleşmesinden cayma hakkına sahiptir. (2) Kredi veren, cayma hakkı olduğu konusunda tüketicinin bilgilendirildiğini ispat etmekle yükümlüdür. Cayma hakkının kullanıldığına dair bildirimin cayma hakkı süresi içinde kredi verene yöneltilmiş olması yeterlidir. (Ek cümle:24/3/2022-7392/2 md.) Cayma hakkı süresi içinde kredi borcunun tamamının erken ödenmesi hâlinde bildirim aranmaksızın bu madde hükümleri uygulanır."* ifadelerine yer verilmektedir. Buna göre tüketici herhangi bir gerekçe göstermeksizin on dört gün içinde tüketici kredisi sözleşmesinden cayabilmekte; cayma hakkının kullanıldığına dair bildirimin, süresi içinde kredi verene yöneltilmiş olması gerekmekte ve cayma hakkına ilişkin bilgilendirme konusunda ispat yükü kredi veren üzerinde olmaktadır.
- (34) Tüketicisi Kredisi Yönetmeliği'nin *"Belirsiz süreli tüketici kredisi sözleşmesinin feshi"* başlıklı 25. maddesi uyarınca belirsiz süreli tüketici kredisi sözleşmesinde fesih süresi belirlenmemiş olması halinde tüketici; fesih hakkını herhangi bir zamanda, süre belirlenmiş ise en çok bir ay içinde kullanabilmektedir. Kredi veren tarafından ise gerek süresine uymak suretiyle gerekse de haklı nedenlerin varlığı halinde sözleşmenin feshedilebilmesi için sözleşmede konuya ilişkin düzenlemenin bulunması yasal bir zorunluluk teşkil etmekte; süreli fesihte iki ay önce, haklı nedenlerle fesihte ise en geç feshin akabinde tüketicinin bilgilendirilmesi gerekmektedir.
- (35) Tüketici kredisi sözleşmelerinde fesih halini düzenleyen bir diğer düzenlemeye ise Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin *"Sözleşmede değişiklik yapılması"* başlıklı 13. maddesinde yer verilmektedir. Anılan hükümde belirli süreli ve belirsiz tüketici kredisi sözleşmelerinde değişiklik yapılması hususunun ayrı ayrı ele alındığı görülmektedir. Hükmün ilk fıkrasında belirli süreli tüketici kredisi sözleşmesinin şartlarının tüketici aleyhine değiştirilemeyeceği belirtilmiş, hükmün ikinci ve üçüncü fıkralarında ise belirsiz süreli kredi sözleşmelerinde akdi faiz oranı artırılması ve diğer hususlarda değişiklik yapılması durumunda değişikliğin yürürlüğe girmesinden otuz gün önce tüketicinin bilgilendirilmesi esası benimsenmiştir. Hükmün üçüncü fıkrasında

yer verilen ve akdi faiz oranının artırılması dışında diğer sözleşme şartlarında değişiklik yapılması halinde ise, tüketicinin bu değişikliği kabul etmeyerek fesih hakkını kullanabileceği ifade edilmiştir.

- (36) Kredi sözleşmesinin akdedilmesinin ardından sigortacının değiştirilmesi bir başka ifadeyle yeni poliçe düzenlenmesi ve ibraz edilmesi hususu da Kredi Bağlantılı Sigorta Yönetmeliği'nin "*Yeni poliçe ibrazı, prim hesabı ve iadesi*" başlıklı 11. maddesinde düzenlenmektedir. Anılan hükme göre, kredi kuruluşunun aracı olduğu kredi bağlantılı sigortalarda; kredi kullananın kredi kuruluşu tarafından talep edilen teminat ile süre şartlarını sağlayan ve dain-i mürtehinin kredi kuruluşu olan yeni bir sigorta poliçesini, mevcut poliçenin ya da katılım sertifikasının başlangıç tarihinden itibaren bir ay içinde kredi kuruluşuna ibraz edebileceği ve bu durumda ilk poliçenin başlangıç tarihinden itibaren iptal edilerek ödenen primlerin ibraz tarihinden itibaren beş gün içinde kesintisiz iade edilebileceği hüküm altına alınmıştır. Bir aylık sürenin geçmesi durumunda ise gün esaslı üzerinden prim iadesi yapılarak veya ayrılma değeri ödenerek poliçenin sonlandırılacağı ifade edilmiştir. Konuya ilişkin açıklamalara yer verilen Tüketici Kredisi Yönetmeliği'nin 26. maddesinin üçüncü fıkrasında; "*Tüketicinin istediği sigorta şirketinden sağladığı, kredi tutarı ve süresi ile uyumlu, dain-i mürtehinin kredi veren olan sigorta poliçesi, tüketiciye önerilen kredinin koşullarında değişikliğe sebep olmaksızın kredi veren tarafından kabul edilmek zorundadır. Kredi bağlantılı sigortanın, kredi borcunun geri ödenme teminatını sağlama amacıyla, meblağ sigortalarında kalan borç tutarıyla ve vadesiyle uyumlu olması gerekir.*" ifadelerine yer verilerek tüketicinin, sigorta poliçesi için maddede öngörülen şartların mevcut olması halinde, kredi veren kuruluşun kredi koşullarında herhangi bir değişikliğe sebep olmaksızın istediği sigorta şirketinden sigorta poliçesi sağlayabileceği hüküm altına alınmıştır. Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (SEDDK) tarafından yayımlanan 2022/5 sayılı Bireysel Kredilerle Bağlantılı Sigortalar Uygulama Esasları Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Genelge'nin (Genelge) 6. maddesinin ilk fıkrasının son iki cümlesinde de; "*Bu kapsamda sunulan poliçe kredi kuruluşu tarafından kabul edilmek zorundadır. Kredi kullandıktan "teminat tutarı, süre ve dain-i mürtehin kaydı" dışında ilave bir koşul talep edilemez.*" ifadelerine yer verilerek sigorta ettirenin sözleşmenin akdedilmesinden önce sahip olduğu sigortacıyı seçebilme yetkisinin, sözleşmenin akdedilmesinden sonra da "teminat tutarı, süre ve dain-i mürtehin kaydı" dışında herhangi bir sözleşme koşulunda değişiklik yapılmaksızın geçerli olacağı yasal zemine kavuşturulmuştur.
- (37) Bahse konu hükümler aracılığıyla kredi verenin, tüketiciye kredi bağlantılı sigorta içermeyen bir sözleşmeyi de teklif etmek koşuluyla kredi bağlantılı sigorta yaptırılmasını teklif edebileceği, kredi bağlantılı sigorta sözleşmesi yapılabilmesi için tüketicinin açık rızasının bulunması gerektiği, bu konu hakkında tüketicinin kapsamlı bir şekilde aydınlatılması gerektiği ifade edilmiş, sözleşmenin akdedilmesinden sonra sigorta ettirenin SMS yoluyla bilgilendirilmesi gerektiği belirtilmiş ve kredi bağlantılı olarak sigorta sözleşmesi akdedilmesi halinde ise sigorta ettirenin kredi koşullarında herhangi bir değişiklik yapılmaksızın sigorta şirketini değiştirebilme hakkı hüküm altına alınmış; böylelikle kredi sözleşmesi ile sigortacılık hizmetinin bağlama yoluyla sunulmasının yasal olarak önüne geçilmiştir.

H.2.3. Ticari Tüketicilere Yönelik Hükümler

- (38) Taraflardan birinin tüketici olmadığı, ticari krediler bakımından konu özellik arz etmektedir. Her türlü tüketici işlemi ile tüketiciye yönelik uygulamalara ilişkin hususları düzenleme altına alan 6502 sayılı kanun, ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiler bakımından uygulama alanı bulmamaktadır. Ticari müşteri kavramı ise; 2020/4 sayılı Bankalarca Ticari Müşterilerden Alınabilecek Ücretlere İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ’de (Ticari Müşterilerden Alınabilecek Ücretler Tebliği), “Bankalar tarafından ürün veya hizmetlerin sunulduğu, 7/3/2020 tarihli ve 31061 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Finansal Tüketicilerden Alınacak Ücretlere İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2020/7)’in 4 üncü maddesinde tanımlanan finansal tüketiciler dışında kalan Türkiye’de yerleşik kişiler” şeklinde ifade edilmektedir. Bahse konu kavramın tanımında atıfta bulunulan 2020/7 sayılı Finansal Tüketicilerden Alınacak Ücretlere İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ’de (Finansal Tüketicilerden Alınacak Ücretler Tebliği) finansal tüketici kavramının ise “Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan tüketicilerden kuruluşlarca kendisine ürün veya hizmet sunulan tüketici”ye karşılık geldiği ifade edilmiştir. Anılan hükümlerin birlikte yorumlanması durumunda ticari müşterilerin; bankalar tarafından kendilerine ürün ve hizmet sunulan ve ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiler olduğu anlaşılmaktadır. Ticari kredilere ilişkin ücretler, kredi tahsis ve kredi kullandırılması, teminatlandırma ve kapama gibi esaslara ise, Ticari Müşterilerden Alınabilecek Ücretler Tebliği’nin 8 ve devam eden maddelerinde yer verilmektedir. Bu bağlamda 6502 sayılı Kanun çerçevesinde tüketici sıfatını haiz olmayan ticari müşterilerle akdedilecek ticari kredi sözleşmelerinde aydınlatma yükümlülüğünün kapsamı ile ticari kredi bağlantılı sigorta sözleşmesinin akdedilmesine ilişkin esasların sözleşme serbestisi ilkesi çerçevesinde düzenlenebileceği anlaşılmaktadır.

H.3. İlgili Pazar

H.3.1. İlgili Ürün Pazarı

- (39) Şikâyet başvurusu, içerik itibarıyla bankaların özellikle konut ve araç kredisi başvurusu yapmak için kendilerine gelen müşterilerini, acentesi olduğu şirketten sigorta poliçesi almaya yönlendirdiği veya zorladığına ilişkindir. Diğer bir ifade ile şikâyet başvurusunun konusu, bankaların, sigorta hizmetlerini kredi hizmetlerine bağlayarak pazarlamasına yöneliktir. Bu bakımdan, ilgili pazarın belirlenmesinde şikâyet edilen bankaların şikâyete konu bağlayan ve bağlanan ürün ve hizmetlerdeki faaliyetleri dikkate alınmalıdır. Bankalar ile sigorta şirketleri arasındaki bankasürans sözleşmelerinde yer alan rekabet etmeme yükümlülükleri nedeniyle bankasürans faaliyetlerinin 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi bağlamında dikey açıdan alt veya üst pazarda kapama etkisine yol açıp açmadığı incelenebileceği gibi söz konusu faaliyetlerin bankacılık ve sigortacılık ürünlerinin bağlanması yoluyla 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesi çerçevesinde hâkim durum temelli kaygılara neden olup olmayacağı da ele alınabilmektedir.
- (40) Bankalar, kredi verirken verdikleri kredinin geri ödenebilme gücüne dikkat etmekte olup araç ve konut tipi kredilerde, satın alınması için kredi sağlanan ürünü teminat olarak kabul etmektedirler. Ayrıca konut ve araçta herhangi bir zararın meydana gelmesi halinde alacaklarını güvence altına almak için dain-i mürtehin bankası olmak koşuluyla sigorta yaptırılmasını talep etmektedirler. Dolayısıyla bir kredi hizmeti ile bu krediye ilişkili sigorta hizmetinin bir arada sunulması durumunda ilgili kredi hizmeti (ör. taşıt

kredisi) bağlayan, ilgili sigorta hizmeti (ör. kasko) ise bağlanan ürünü veya hizmeti oluşturmaktadır.

- (41) Bu noktada bankaların bağlayan ürün veya hizmet niteliğindeki kredi faaliyetleri ile bağlanan ürün veya hizmet niteliğindeki sigorta hizmetlerindeki faaliyetlerinin hangi ilgili ürün pazarlarını oluşturduğunun incelenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda ilgili ürün pazarları kredi hizmetlerin bakımından genel olarak “bireysel kredi hizmetleri pazarı” ile “ticari kredi hizmetleri pazarı” ve sigorta hizmetleri bakımından ise “hayat grubu sigorta hizmetleri pazarı” ve hayat dışı grubu sigorta hizmetleri pazarı” olarak tanımlanabilecektir. Öte yandan daha alt kırılımlara gidilerek her bir bireysel kredi türü (ör. konut kredisi, taşıt kredisi, ihtiyaç kredisi) veya her bir sigorta türü (ör. kasko, sağlık sigortası) özelinde de pazar tanımlamasına gidilebilecektir.
- (42) Öte yandan her bir kredi türü ya da her bir sigorta türü özelinde çok sayıda alt pazar tanımına gidilmesinin dosya kapsamında sağlıklı bir analiz yapılmasını güçleştirecek olması ve yapılacak değerlendirmeyi esaslı şekilde değiştirmeyecek olması nedeniyle ilgili ürün pazarlarının, kredi hizmetleri bakımından “bireysel kredi hizmetleri pazarı” ve “ticari kredi hizmetleri pazarı”; sigorta hizmetleri bakımından ise “hayat branşı sigorta hizmetleri pazarı” ve “hayat dışı branşı sigorta hizmetleri pazarı” olarak belirlenmesinin uygun olduğu değerlendirilmiştir.

H.3.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (43) İncelenen teşebbüslerin faaliyet alanları ile şikâyet başvurusuna konu edilen eylemlerin kredi hizmetleri ile sigorta acenteliği faaliyetlerine ilişkin olmasından ve söz konusu faaliyetlerin ülke genelinde benzer koşullarda sunulabiliyor olmasından hareketle ilgili coğrafi pazar “Türkiye” olarak belirlenmiştir.

H.4. Şikayet Kapsamında Sunulan Belgeler

- (44) Kurum kayıtlarına 09.02.2021 tarih ve 14974 sayı ile intikal eden şikâyet dilekçesinde; 2020 yılı Ağustos-Aralık dönemi içerisinde “*Şikayetvar.com*”¹⁶ adlı platformda bulunan dosya konusu iddialara ilişkin şikâyet bildirimlerine yer verilmiştir. Şikayet bildirimlerinin kim tarafından yapıldığı bilgisine ulaşılamamış olup içeriğine aşağıda yer verilmiştir¹⁷.

25.08.2020

Konut kredisi çekerken eşya paket sigortasının mecburi olduğunu söyledi müşteri temsilcim fakat genel müdürlüğünüzden böyle bir zorunluluk olmadığını öğrendim. Param kesildi sigorta için ben de müşteri temsilcime iptal için dilekçe verdim ayrıca genel müdürlüğünüze faks çektim iptal işlemimin ve para iademin bir an önce gerçekleşmesini istiyorum. Bu bankanın maaş müşterisiyim sürekli olarak temsilcimle iletişim halinde olacağım böyle zorunlu diyerek insan yanıltmak ayıptır eğer ki bir an önce çözülmezse gerekli yerlere şikayette bulunup dava açacağım.”

28.08.2020

“28.08.2021 tarihinde kullanmış olduğum konut kredisine bilgim dışında yapılan Ziraat özel konut sigortası, DASK sigortası ve kredili hayat sigortası adı altında senede 750 TL tutarında ücret kesiliyor DASK sigortası kalabilir ancak zorunlu olmayan özel konut ve kredili hayat sigortalarımın iptalini ve tutarın tarafıma iadesini istiyorum bilgimiz olmadan önümüze sunulan kağıtları imzalayarak sigorta

¹⁶ “*Şikayetvar.com*” kullanıcıların çeşitli ürünler, hizmetler veya markalarla ilgili karşılaştıkları sorunları, şikâyetleri veya memnuniyetlerini raporlamalarına imkân tanıyan bir platform olup kullanıcı bildirimlerine karşı ilgili firmaların bildirimleri yanıtlamalarına ve çözüm süreci başlatmalarına da olanak tanımaktadır.

¹⁷ Belgelere orijinal halleri ile yer verilmiş, yazım hataları ve anlatım bozuklukları muhafaza edilmiştir.

yaptırılıyor araştırmalarımda Hakem Heyeti'ne başvurarak iadesi gerçekleşiyor emsal davalarda bunu gözlemledik süreci uzatmadan lütfen bu iki sigortamın iptalini sağlayalım kesinlikle bilgim dışımda olmuştur.”

28.08.2020

Halk Sigorta Habersiz, Onaysız Paramı Alarak Dask Yeniliyorlar.

“28 Ağustos 2020 tarihi itibarıyla bana sorulmadan aranmadan ne sesli onay ne SMS ne de ıslak imza vb... Onay vermediğim halde Halkbankası ve Halk sigorta hesabımdaki parayı alarak DASK sigortası yaptıklarına dair SMS atıyorlar. Defalarca aradım dakikalarca telefonda bekledim. Müşteri temsilcileri aktarıyorlar diyorlar telefonlar suratıma kapanıyor. Benim onayım olmadan kesilen tutarın iadesini talep ediyorum. Konu ile ilgili gerekli makamlara da ayrıca şikayete bulunacağımı da bildiririm.”

07.09.2020

“Halkbank çalışanı tarafından yanlış yönlendirme yapılarak mağdur edildim. Almış olduğum 10 yıllık kredisine istinaden 27 Temmuz 2020 de 29296904 poliçe numaralı hayat sigortası yapıldı. Oysa benim zaten aynı bankalardan her yıl Ocak ayında yaptırdığım hayat sigortası mevcut. Halkbank çalışanı olan şahıs bana bu sigortanın isteğe bağlı olduğunu söylemedi ilgili numaraları arayıp problemin çözümü için yardım istediğimde ise sadece başka yerlere yönlendirme yapılarak beni oyaladılar. Halkbank eğer gerçekten halkın bankası ise bir an önce mağduriyetimi giderip 506 TL lik sigorta primini hesabıma yatırılmasını bekliyorum. Halkbank'a yakışmadı bu durum. Problem çözüldüğünde yine buraya yazmak istiyorum Halkbankası yetkililerine sesleniyorum. Halkın sesine kulak verip lütfen sorunlarını çözün.”

11.09.2020

“Halk Hayat Sigortası İptali

29.07.20 tarihinde çıkmış olduğum konut kredisinden 621 TL hayat sigortası kesilmiş. Ev ipotekli olduğu için [...] mecbur olmadığını öğrendim. Sigorta iptali ve 621 TL iade etmenizi arz ediyorum. Aksi takdirde Tüketici Mahkemesine başvuracağım”

14.09.2020

“Konut Sigortası

11.09.2019 tarihinde Mustafa Kemal Mahallesi/Ankara şubesinden kullanmış olduğum konut kredisinde zorunlu olan DASK'ın yanında konut sigortası kesintisinde yapılmıştır. Fakat her yıl zorunlu olmayan konut sigortasının yenileneceğine dair bilgi verilmemiştir. 11.09.2020 tarihinde 1-5419***5**4 hesabından otomatik olarak yine konut sigortası adı altında 205,99 TL kesinti yapılmıştır. Zorunlu olmayan ve bankanın inisiyatifine bırakılan 1023***83 numaralı poliçemin iptal edilerek tutarın hesabıma iadesini talep etmekteyim”

01.10.2020

01,11,2016 yılında çektiğim konut kredisine ek olarak bu yıl bilgim dışında Ziraat özel konut sigortası olarak hesabımdan 274 TL çekilmiştir. Poli.çe numaram 2007***35 Konuyla ilgili müşteri hizmetleri ile görüştüğümde poliçe iptal işleminin ilgili şube tarafından yapılacağını söyledi. İlgili şube ise cayma hakkımın bulunmadığını belirtti. Yasal zorunluluğu olmadığını belirttiğim halde üstelik. Yani şubeye de gitsem telefonda da görüşsem iptal edilmemesi için elinizden geleni yapıyorsunuz. İllaki yasal haklarımızı Tüketici Hakem Heyeti ile mi almamız gerekiyor? Lütfen poliçe iptal talebinin bir an önce acil olarak yapılmasını mağduriyetimin giderilmesini istiyorum. Ben böyle saçmalık görmedim gereği yapıp iptal edilmez ise bu tutarlar Tüketici Hakem Heyeti'ne başvuru yapacağım. Hatta ilgili olan her yere başvuracağım.

25.10.2020

“Halkbank Talep Dışı Kesilen Sigorta

380****276 t.C. Numaralı şınası akman 1482**89 poliçe numaralı sigorta isteğim ve talebim olmadan Halkbank hesabımdan ücret kesilerek yapılmıştır. İsteğim dışında olduğu için yukarıdaki poliçe numaralı sigortanın iptalini ve kesilen ücretin hesabıma yatırılmasını talep ediyorum”

09.12.2020

“Ziraat bankasından 6/12/2019 konut kredisi çektim. DASK sigortasının zorunlu olduğunu biliyorum. Banka bunun dışında konut sigortası yapmış bilgim dışında. Ve bu ay yani aralık ayında hesabımdan DASK'la beraber 501 TL çekilmiş. Konut sigortasının iptalini istiyorum. Müşteri temsilcisini aradım. Banka ile görüşüp iptali oradan yapıyormuş. Bankaya sordum iptal edilemeyeceğini söyledi. Benim bilgim dışında sigorta yapıp iptali neden olmuyor. Ve konut sigortasının iptal edilip kesilen tutarın tarafıma ödenmesini talep ediyorum. İade edilmediği takdirde Tüketici Hakem Heyetine başvuracağım. Bilginize. saygılar.”

İlgili şikâyet metninde tarih bulunmamaktadır

“Bankanızın nasıl bir sistemle çalışıyor anlamıyorum. Benim satmış olduğum eve benim bilgim olmadan, ek hesabımdan para çekilip DASK poliçesi düzenlenmiş, üstelik benim kullanmadığım bir banka olduğu için farkında bile olmadığım için ek hesaptan bu para için faiz işletiyorsunuz. Telefonla aradığımda zaten Antalya şubesine hiç ulaşamıyorum, müşteri hizmetleriye şubeye gitmeniz gerekiyor diyor. Bu nasıl bankacılık bu nasıl hizmettir? “

İlgili şikâyet metninde tarih bulunmamaktadır

“Sayın müşterimiz 201231*** numaralı TOKİ konut poliçenizin 100,25 tutarında prim borcu bulunmaktadır. Ödeme işlemlerinizi Ziraat Bankası internet şubesi veya Ziraat Mobil'den kolaylıkla gerçekleştirebilirsiniz. Eşime bu şekilde mesaj geldi. Bilgimiz ve iznimiz dışında yapılan ve zorunlu olmayan bu sigortanın iptal edilmesini istiyorum aksi takdirde Tüketici Hakem Heyeti tarafından iptal ettireceğimi belirtirim. Zorunlu olmayan konut sigortası neden bizim bilgimiz dışında yapılıyor anlamış değilim. Zaten zorunlu deprem sigortamız var. Krediyi zaten zar zor ödüyoruz”

H.5. Değerlendirme

H.5.1. Şikâyet Konu Eylemin 4054 Sayılı Kanun Kapsamında Niteliği

- (45) Başvuru konusunu; AKBANK, ZİRAAT ve HALKBANK'ın, özellikle konut ve araç kredisi başvurusu yapmak için kendilerine gelen müşterilerini kendi iştirakleri olan sigorta şirketlerine yönlendirdiği ve ilgili sigortanın kendi anlaşmalı oldukları sigorta şirketlerinden yapılmasının zorunlu tuttuğu ve HALK SİGORTA'nın, HALKBANK'ın müşteri çevresinden faydalanarak haberleri olmaksızın bu müşterileri sigortalı yapıp sigorta primlerini banka hesaplarından çektiği iddiaları oluşturmaktadır.
- (46) Şikâyet başvurusunda ZİRAAT SİGORTA'nın ZİRAAT'in, HALK SİGORTA'nın ise HALKBANK'ın iştiraki olduğu bilgisine yer verilmiştir. ZİRAAT SİGORTA, HALK SİGORTA ve Güneş Sigorta AŞ, 30.08.2020 tarihinde birleşerek TÜRKİYE SİGORTA¹⁸ olarak hizmet vermeye başlamıştır. Bu nedenle şikâyet başvurusunda yer alan söz konusu iddialar bakımından ZİRAAT SİGORTA ve HALK SİGORTA'ya ilişkin yapılacak değerlendirmeler TÜRKİYE SİGORTA'ya isnat edilmektedir.
- (47) Mevcut iddiaya konu eylemler, rekabet hukukunda “bağlama” olarak adlandırılmaktadır. Bağlama uygulamaları 4054 sayılı Kanun'un hem 4. hem de 6.

¹⁸ TÜRKİYE SİGORTA paylarının %81,10'u TVF Finansal Yatırımlar AŞ'ye, %18,9'u ise Borsa İstanbul'a aittir. TVF Finansal Yatırımlar AŞ paylarının tamamı ise TVF'ye aittir. (<https://www.turkiyesigorta.com.tr/yatirimci-iliskileri/sigorta/sirket-kunyesi/ortaklik-yapisi>, Erişim Tarihi: 23.07.2024).

maddesi kapsamında incelenebilen rekabet hukuku ihlallerindendir. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde, belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerinin hukuka aykırı ve yasak olduğu belirtildikten sonra maddenin ikinci fıkrasının (f) bendinde, *“anlaşmanın niteliği veya ticarî teamüllere aykırı olarak, bir mal veya hizmet ile birlikte diğer mal veya hizmetin satın alınmasının zorunlu kılınması veya aracı teşebbüs durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın ya da hizmetin diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da arz edilen bir mal veya hizmetin tekrar arzına ilişkin şartların ileri sürülmesi”* rekabeti bozucu anlaşma ve uyumlu eylemlere örnek olarak gösterilmiştir.

- (48) 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinde ise bir veya birden fazla teşebbüsün hâkim durumlarını kötüye kullanmalarının yasak olduğu belirtildikten sonra, ikinci fıkranın (c) bendinde; *“Bir mal veya hizmetle birlikte, diğer mal veya hizmetin satın alınmasını veya aracı teşebbüsler durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın veya hizmetin, diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması...”*; (d) bendinde ise, *“Belirli bir piyasadaki hâkimiyetin yaratmış olduğu finansal, teknolojik ve ticarî avantajlardan yararlanarak başka bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabet koşullarını bozmayı amaçlayan eylemler”* kötüye kullanma örnekleri arasında sayılmıştır. 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerinde yer alan bu ifadelerden, bağlama uygulamalarının Kanun'un hem 4. maddesi kapsamında hem de 6. maddesi kapsamında değerlendirilebileceği anlaşılmıştır.

H.5.2. 4054 sayılı Kanun'un 4. Maddesi Açısından Yapılan Değerlendirme

- (49) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerini yasaklamaktadır. Buna göre, anılan Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir anlaşmadan bahsedilebilmesi için anlaşmanın öncelikle teşebbüsler arasında olması gereklidir.
- (50) Yatay İşbirliği Anlaşmaları Hakkında Kılavuz'unun 10. paragrafında yer alan, *“4054 sayılı Kanun'un 3. maddesinde yer alan teşebbüs tanımı çerçevesinde aynı ekonomik bütünlükte yer alan şirketler, bu Kılavuz'un amaçları bakımından rakip olarak kabul edilmezler. 4. madde sadece bağımsız teşebbüsler arasındaki anlaşmalara uygulanır. Bir şirket, başka bir şirket üzerinde belirleyici etkiye sahipse, bu iki şirket tek bir iktisadi bütünlük oluşturur ve bu nedenle de aynı teşebbüsün parçası olarak kabul edilir...”* şeklindeki ifadeler de mezkûr Kanun maddesinin yalnızca bağımsız teşebbüsler arasındaki anlaşmalara uygulanacağını göstermektedir.
- (51) Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri çerçevesinde öncelikle incelemeye konu bankalar ile sigorta şirketleri arasındaki dikey anlaşmanın 4054 sayılı Kanun kapsamında 4. maddeyi ihlal edecek nitelikte olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda AK SİGORTA ile acenteliğini yapan AKBANK'ın; TÜRKİYE SİGORTA ile acenteliğini yapan ZİRAAT ve HALKBANK'ın mevcut kontrol yapısı ve teşebbüs niteliği değerlendirilmiştir.

- (52) AK SİGORTA'nın %36 oranındaki hissesi Hacı Ömer Sabancı Holding AŞ'ye, %36 oranındaki hissesi Ageas Insurance International NV'ye ait olup geriye kalan hisseleri halka arz edilmiştir. AKBANK'ın ise % 49 oranındaki hissesi Hacı Ömer Sabancı Holding AŞ ile ilişkili kuruluş ve kişilere ait olup geriye kalan hissesi halka açıktır. Bu kapsamda dosya mevcudu bilgiler ile birlikte söz konusu teşebbüslerin nihai olarak Hacı Ömer Sabancı Holding AŞ tarafından kontrol edildiği anlaşıldığından AKBANK ve AK SİGORTA'nın aynı ekonomik bütünlük içinde yer aldıkları söylenebilecektir. Dolayısıyla rekabet hukuku mevzuatı ve Kurulun yerleşik içtihiadı kapsamında söz konusu teşebbüslerin birbirlerine rakip bağımsız birer teşebbüs olmadıkları göz önünde bulundurulduğunda, AKBANK ve AK SİGORTA açısından şikâyeteye konu eylemlerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamına girmediği kanaatine varılmıştır.
- (53) Öte yandan TÜRKİYE SİGORTA, ZİRAAT ve HALKBANK'ın kontrol yapısı incelendiğinde, bahsi geçen üç şirketin de TVF portföyünde yer aldığı görülmektedir. Kurulun genel olarak birden fazla kamu işletmesinin taraf olduğu yatay veya dikey anlaşmalar ile en az bir kamu işletmesinin incelemeye konu olduğu hâkim durum ve yoğunlaşmaların kontrolüne yönelik geçmiş kararlarının pek çoğunda, belirtilen işletmelerin sermayelerinin tamamının veya çoğunluğunun kamu otoritelerine ait olmasına ve şirketlerin yönetim kurullarının belirtilen otoriteler tarafından belirlenmesine karşın, bahse konu şirketler ayrı birer teşebbüs olarak ele alınmıştır¹⁹. Nitekim kamu sermayeli mevduat bankaları olan VAKIFBANK, ZİRAAT ve HALKBANK pek çok Kurul kararında bağımsız birer teşebbüs olarak kabul edilmişlerdir²⁰.
- (54) Kurulun 08.03.2013 tarihli ve 13-13/198-100 sayılı *Banka-2 Faiz* kararında da kamu bankalarının tek teşebbüs olarak kabul edilip edilemeyeceği konusu değerlendirilmiş olup, kararda Kurulun geçmiş kararlarında ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'ın bağımsız teşebbüs oldukları yönündeki tespitler dikkate alınmış; ilave olarak belirtilen bankaların hukuki ve fiili kontrol yapıları Avrupa Birliği (AB) içtihiadında öngörülen kriterler çerçevesinde ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Mezkûr kararda,
- Soruşturma sürecinde taraflardan edinilen bilgiler çerçevesinde, devletin bankalar üzerindeki kontrolünün genel gözetim ve denetim şeklinde gerçekleştiği, bankacılık faaliyetlerinde özel bankalarla olduğu gibi diğer kamu bankaları ile de rekabet ettikleri, tüm fiyatlamaların bankanın özel durumlarına göre her banka tarafından tamamen bağımsız olarak belirlendiği,
 - ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'ın, ilgili mevzuat hükümleri uyarınca anonim şirket niteliğinde bağımsız tüzel kişiler olduğu, adı geçen bankaların bütçesinin, iş planının ve sermayesinin bankaların kendi yönetim organları tarafından belirlendiği,
 - Bahse konu bankaların yönetim organlarında, aynı zamanda başka bir kamu otoritesinde görev alan bir yöneticinin bulunması yönünde herhangi bir hukuki zorunluluk bulunmadığı ya da kamu sermayesini temsilen atanmış olan yönetim

¹⁹ Kurulun 05.01.2006 tarihli ve 06-02/45-7 sayılı; 03.08.2011 tarihli ve 11-44/960-313 sayılı kararları.

²⁰ Kurulun 28.06.2005 tarihli ve 05-41/598-152 sayılı, 28.02.2008 tarihli ve 08-19/197-67 sayılı, 24.07.2008 tarihli ve 08-47/666-260 sayılı, 11.09.2008 tarihli ve 08-52/838-335 sayılı, 05.08.2009 tarihli ve 09- 34/786-191 sayılı 16.09.2010 tarihli ve 10-59/1217-460 sayılı, 09.02.2011 tarihli ve 11-08/156-51 sayılı ve 04.05.2011 tarihli ve 1128/546-164 sayılı kararları.

kurulu üyeleri dâhil olmak üzere, her üç bankada yahut bankalardan ikisinde eş zamanlı olarak görev alan bir yönetim kurulu üyesi yahut yönetici bulunmadığı,

- Her üç kamu sermayeli bankanın da operasyonel ve stratejik karar alma süreçlerinde banka dışından herhangi bir merciin veya şahsın kanun yahut ikincil mevzuattan kaynaklanan bir müdahale yetkisinin bulunmadığı, bir başka ifadeyle sözü edilen kararların kamu otoritesinin belirleyici etkisi bulunmaksızın alındığı,
- Kural olarak, aynı ekonomik bütünlük bünyesinde yer aldığı ileri sürülen iktisadi birimlerin koordinasyon içinde yönetilmeleri gerektiği, ancak somut olayda belirtilen bankalar arasında bu şirketlerin tek bir teşebbüs olarak koordinasyon içinde hareket ettiklerini ortaya koyacak düzeyde mutlak bir veri akışının söz konusu olmadığı,
- Bahse konu bankalar bakımından kamu otoritelerinin, sermayenin tamamına yahut çoğunluğuna sahip olmaktan ve yönetim kurulu üyesi atama yetkilerinden kaynaklanan güçlerini yalnızca hissedarlıkla sınırlı olarak kullandıkları, dolayısıyla devletin kamu sermayeli bankalar üzerindeki etkisinin genel gözetim ve denetim faaliyetlerinden ibaret olduğu ve kamu otoritelerinin ilgili bankaların stratejik kararlarına müdahale etmediği

değerlendirilerek ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'ın 4054 sayılı Kanun kapsamında bağımsız birer teşebbüs olarak ele alınmaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

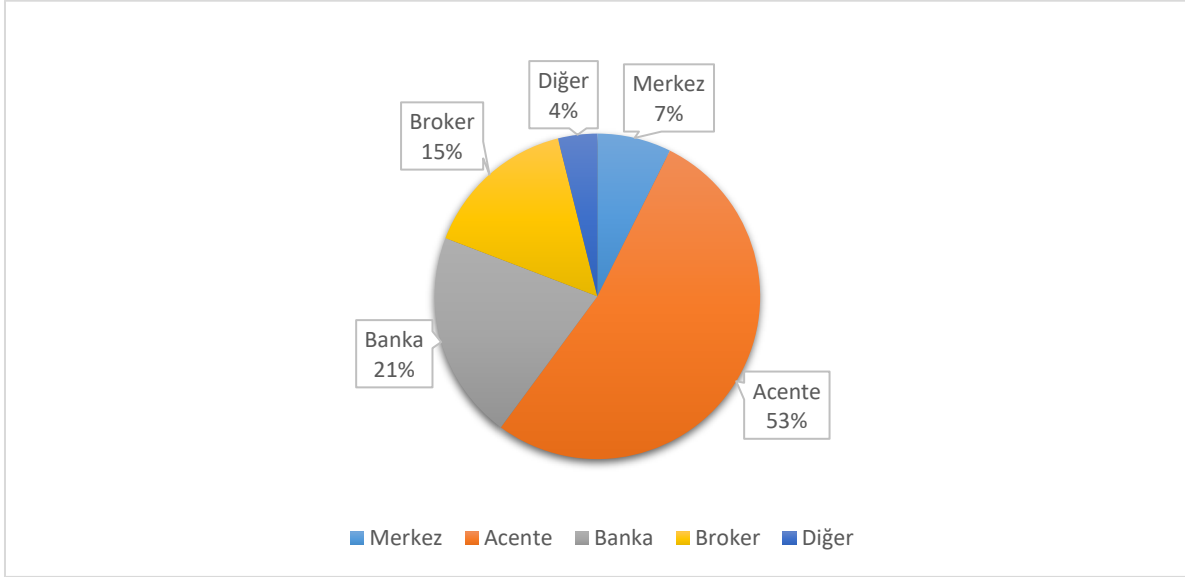
- (55) Bahse konu karar tarihinden sonra ZİRAAT ve HALKBANK'ın hissedarlık yapısında değişiklikler meydana gelmiştir. Değerlendirmelerin yapıldığı karar tarihinde ZİRAAT'ın hisselerinin tamamı Hazine ve Maliye Bakanlığına ve HALKBANK hisselerinin %75'inin Özelleştirme İdaresi Başkanlığına ait olduğu görülmektedir. Hissedarlık yapılarındaki değişiklikler sonrası TVF; ZİRAAT hisselerinin tamamının, HALKBANK hisselerinin ise %91,49'unun sahibi konumuna gelmiştir.
- (56) Bu kapsamda Kurulun 27.08.2020 tarih ve 20-39/539-240 sayılı *Güneş Sigorta-Vakıfbank* kararıyla kamu bankalarının her birinin ayrı birer teşebbüs olarak kabul edilip edilemeyeceği hususu yeniden değerlendirilmiştir. Mezkûr kararda, ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK bakımından TVF'nin hâkim hissedar olduğu ve TVF'nin kuruluş amacı, yetkileri ve görevleri göz önünde bulundurulduğunda, daha önce kamu bankalarında hissedar olan kamu kurumlarından farklı olarak, sözü edilen bankalar üzerinde gerçekleştirdiği kontrolün, "genel gözetim ve denetim" yetkisinin ötesine geçtiği belirtilmiştir. İlgili kararda TVF'nin bir "kamu otoritesi" niteliğinden ziyade yatırımlarının karşılığında kar elde etmeyi bekleyen, portföyünü bu şekilde yönetmeyi/geliştirmeyi hedefleyen "fon şirketi" niteliğini haiz olduğu ve dolayısıyla genel denetim ve gözetim fonksiyonunun ötesinde TVF'nin üç kamu bankasındaki hissedarlığını kullanarak kamu bankalarının stratejilerini fiilen ortak hedeflere yöneltme ihtimalinin ve amacının bulunduğu tespiti yapılmıştır. Netice itibarıyla söz konusu kararda geçmiş Kurul kararlarında ulaşılan tespitlerin, TVF'nin adı geçen bankalarda hissedar olmasıyla beraber değiştiği ve TVF'nin bahse konu üç bankanın da tek kontrolüne sahip olduğu kanaatine ulaşılmıştır.
- (57) Yukarıda yer verilen kurul kararları ve dosya kapsamında edinilen bilgilerden hareketle ZİRAAT, HALKBANK ve TÜRKİYE SİGORTA'nın mevcut kontrol yapısı incelendiğinde

anılan kuruluşların nihai olarak TVF'nin kontrolünde oldukları, keza TVF her ne kadar kanun ile kurulmuş olsa da TVF'nin, anonim şirket niteliği taşıdığı, kuruluş amacı, yetkileri ve görevleri göz önünde bulundurulduğunda portföy şirketleri üzerinde gerçekleştirdiği kontrolün sadece "genel gözetim ve denetim" olarak nitelendirilmesinin uygun olmadığı, teşebbüslerin iş planı, sermaye artırım, stratejik kararları üzerinde belirleyici etkiye sahip olduğu değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra TVF'nin söz konusu teşebbüslerde ortak hissedarlığının bulunması ilgili bankaların stratejik kararlarında benzer biçimde uyumlu hareket etmesi eğilimini de kuvvetlendirmektedir.

- (58) Sonuç olarak, TÜRKİYE SİGORTA'nın ZİRAAT, HALKBANK ile birlikte TVF bünyesinde aynı ekonomik bütünlük içinde kabul edilmesi gerektiği, söz konusu teşebbüslerin birbirine rakip bağımsız birer teşebbüs olmadıkları dolayısıyla ilgili teşebbüsler bakımından şikâyet konu eylemlerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceği kanaatine varılmıştır.
- (59) Bununla birlikte dosya kapsamında yalnızca şikâyet konu teşebbüs eylemlerine yönelik bir inceleme yapılmamış olup sigorta şirketlerinin bankalar ile yaptıkları işbirlikleri 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında ayrıca incelenmiştir. Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'da (Kılavuz) müvekkil hesabına aracılık faaliyetleri yürüten acentelere yönelik olarak sağlayıcıların akdedilen sözleşmelerle getirdikleri sınırlamaların kural olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olmadıkları ve prensip olarak muafiyet rejiminin de konusunu oluşturmadıkları kabul edilmiştir²¹. Bununla birlikte Kılavuz'un 14. paragrafında yer alan *"sözleşme sonrası rekabet yasağı da dâhil olmak üzere rekabet etmeme yükümlülüğü markalar arası rekabet ile ilgilidir ve şayet sözleşme konusu mal veya hizmetlerin satıldığı ilgili pazarda kapama etkisine yol açıyorsa rekabeti sınırlayıcı etki doğurabilir ve sonuçta bu hüküm Kanun'un 4. maddesi kapsamına girebilir."* hükmü uyarınca acentelik sözleşmelerinin, acentenin rakip teşebbüslerin acenteliğini, dağıtıcılığını yapmasını engelleyen hükümler içermesi halinde markalar arası rekabeti kısıtlayıcı etkilerinin olabileceği, bu durumun da sözleşme konusu mal ve hizmetlerin satıldığı ilgili pazarda kapama etkisine yol açabileceği, bu tür bir durumun 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilebileceği ifade edilmektedir. Buna göre, pazarda benzer dikey kısıtlamalar rakip teşebbüsler tarafından yaygın olarak kullanılmaktaysa, her bir teşebbüs hâkim durumda bulunmasa bile bu uygulamaların pazar düzeyindeki kümülatif etkisi, paralel ağlar ile pazarın potansiyel rakiplere kapanması sonucunu doğurabilecektir.
- (60) Bankasürans sözleşmeleri açısından bakıldığında, imzalanan sözleşmelerin çoğunluğunun rekabet etmeme yükümlülüğü içerdiği görülmektedir. Bununla birlikte rekabet etmeme yükümlülüğünün tek başına varlığı bu hükmün kanun kapsamında değerlendirilmesi için yeterli olmayıp aynı zamanda bu hükmün pazarda kapama etkisine neden olması gerekmektedir. Pazarda kapama etkisinin varlığını ortaya koymak içinse öncelikle bir sigorta dağıtım modeli olarak bankasürans kanalının diğer dağıtım kanalları arasındaki yerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bankasüransın tüm sigorta branşlarına yönelik poliçelerin dağıtımındaki ağırlığı aşağıdaki grafikte gösterilmektedir:

²¹ Bkz. Kılavuz'un 1.5. numaralı "Acentelik Sözleşmeleri" başlığı.

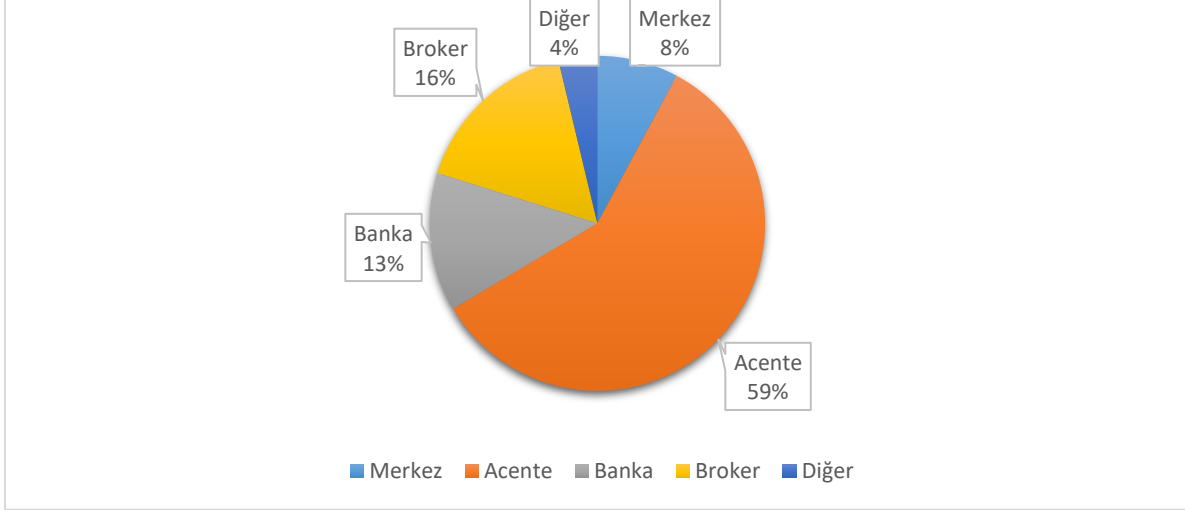
Grafik 2: Tüm Sigorta Türleri İçin Dağıtım Kanallarının Oranı (2023)

Kaynak: TSB

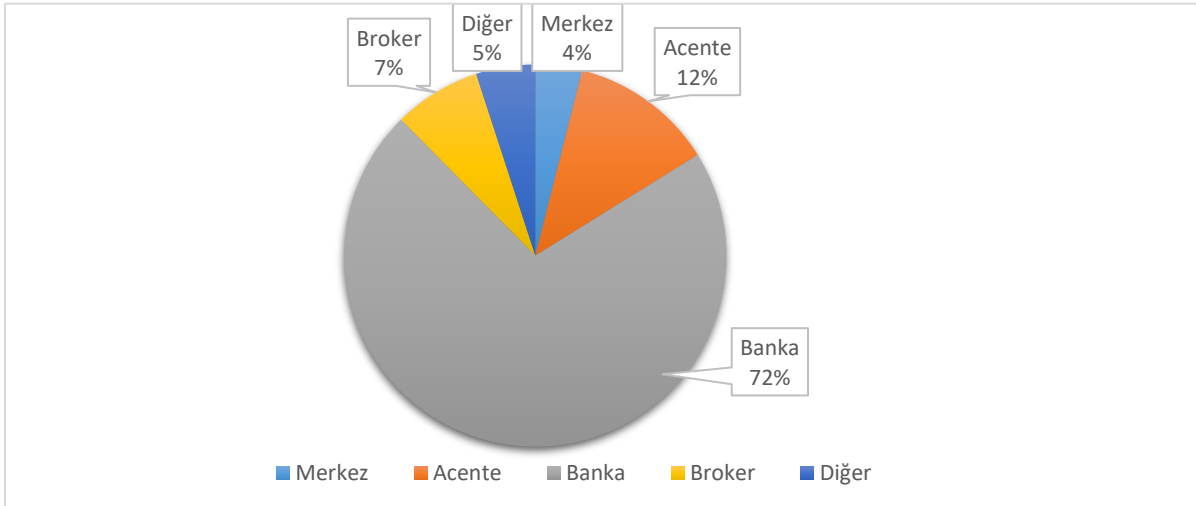
- (61) Grafik 2'den görüldüğü üzere tüm sigorta branşları arasındaki dağıtım kanallarının ağırlığına bakıldığında; en önemli payı geleneksel acentelerin temsil ettiği, sıralamayı bankaların takip ettiği görülmektedir. Branşlar açısından hayat ve hayat dışı özelinde ayrıma gidildiğinde ise dağıtım kanallarının bölüşümü aşağıdaki şekilde ortaya çıkmaktadır:

Grafik 3: Hayat Dışı Branşı İçin Dağıtım Kanallarının Oranı (2023)

Kaynak: TSB

Grafik 4: Hayat Branşı İçin Dağıtım Kanallarının Oranı

Kaynak: TSB

- (62) Grafiklerden görüldüğü üzere, hayat dışı branşında %59 oranla en önemli dağıtım kanalını geleneksel acenteler oluşturmakta iken bankalar brokerlerden sonra üçüncü sırada gelmektedir. Bu açıdan bakıldığında, bankalarla yapılan bankasürans sözleşmelerinin, hayat dışı branşı sigorta hizmetleri pazarında kapama etkisi oluşturabileceğini söylemek mümkün gözükmemektedir.
- (63) Bununla beraber hayat branşında ise %72'lik oran ile bankaların en önemli dağıtım kanalı olarak yüksek bir paya sahip olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla hayat branşı grubunda yapılan bankasürans sözleşmeleri bakımından pazarda kapama etkisinin ilave kriterler ışığında incelenmesi gerekmektedir.
- (64) Talep edilen bilgiler kapsamında sunulan cevabi yazılar ışığında, bilgi talebinde bulunulan 14 bankanın tamamının hayat branşında acentelik faaliyetinde bulunduğu tespit edilmiştir. İlaveten, sigorta şirketlerinin çoğu, bankalar ile aralarındaki acentelik ilişkisinde bankalara rekabet etmeme yükümlüğünü şart koşturma ve bu yönüyle bankasürans kanalında ağırlıklı olarak rekabet etmeme yükümlülüğü içeren acentelik ilişkileri üzerinden sigorta aracılık hizmetleri verilmektedir. Öte yandan, 2023 yılı özelinde TÜRKİYE EMEKLİLİK²² ve ANADOLU EMEKLİLİK²³ gibi pazarda önemli derecede faaliyetleri olan sigorta şirketlerinin ise büyük ölçüde serbest acentelik işleyişini benimsediği, bir diğer ifadeyle, mezkûr sağlayıcı sigorta şirketlerinin sigortacılık faaliyetlerine ilişkin pazardaki ürünlerinin cüzi bir oranının, bağlı pazar olan banka acenteliği kanalıyla dağıtıldığı görülmektedir. Bununla beraber rekabet etmeme yükümlülüğü içeren sözleşmelerin de istisna hükümleri barındırdığı ve bu istisnalar kapsamında başka sigorta şirketlerinin acenteliğinin yapılmasına imkân tanındığı tespit edilmiştir. Söz konusu durumun, rekabet etmeme yükümlülükleri içeren bankasürans sözleşmelerinin pazardaki olumsuz etkilerini azalttığı değerlendirilmektedir.

²² 2023 yılında hayat sigortacılığı alanındaki pazar payı: % (.....).

²³ 2023 yılında hayat sigortacılığı alanındaki pazar payı: % (.....).

- (65) Bunun yanı sıra, sigorta pazarının dinamik yapılı ve çok oyunculu bir karakter sergilemesi²⁴, genel olarak büyüme eğiliminde ve yeni girişlere açık olması²⁵, ilgili pazarlarda markalar arası rekabetin önemli düzeyde olması ve yoğunlaşmanın düşük kalması²⁶ hususları dikkate alındığında, sektörde benzer nitelikli bankasürans anlaşmalarının yaygınlığının, piyasada birikimli kapama etkisine yol açacak nitelik taşımadığı kanaatine varılmıştır. Nitekim hayat sigortalarına yönelik poliçelerin dağıtımında bankasürans kanalının payı son üç yılda %85'den %72'ye gerilemiştir²⁷. Her halükarda yukarıdaki grafikte görüldüğü üzere sigorta şirketlerinin hayat branşındaki dağıtım kanallarının %28'i bankasürans kanalı dışındaki kanallardan oluşmakta olup ilaveten, bankasürans kanalının bir bölümü de herhangi bir rekabet etmeme yükümlülüğü altında faaliyet göstermeyen serbest acente niteliğindeki bankalardan oluşmaktadır.
- (66) Bu noktada değinilmesi gereken bir mevzuat hükmü olarak Kredi Bağlantılı Sigorta Yönetmeliği'nin 13. maddesinin birinci fıkrası *"Kredi kullananın sigorta şirketini seçme hakkı sınırlandırılmaz. Sigorta sözleşmesine veya kredi sözleşmesine sigortanın belirli bir sigorta şirketine yaptırılmasına ilişkin konan her türlü şart hükümsüzdür. Kredi kuruluşu, kredi kullananın başka bir sigorta şirketi veya sigorta aracısı yoluyla yaptırdığı, talep edilen teminat ile süre şartlarını sağlayan ve dain-i mürtehinini kredi kuruluşu olan sigorta poliçesini kabul etmek zorundadır."* hükmünü haizdir.
- (67) Benzer şekilde, tüketici kredileri bakımından da 6502 sayılı Kanun'un "Sigorta yaptırılması" başlıklı 29. maddesinde tüketicinin istediği sigorta şirketinden sigorta yaptırabilme imkânı şu şekilde korunmuştur:
- "Tüketicinin yazılı veya kalıcı veri saklayıcısı aracılığıyla açık talebi olmaksızın kredi ile ilgili sigorta yaptırılmaz. Kredi veren, kredi bağlantılı sigorta içermeyen bir sözleşmeyi de tüketiciye teklif etmek koşuluyla kredi bağlantılı sigorta yaptırılmasını içeren bir kredi sözleşmesini tüketiciye sunabilir. Tüketicinin istediği sigorta şirketinden sağladığı teminat, kredi veren tarafından kabul edilmek zorundadır. Kredi bağlantılı sigortanın; kredi borcunun geri ödenme teminatını sağlama amacıyla, meblağ sigortalarında kalan borç tutarıyla ve vadesiyle uyumlu olması gerekir."*
- (68) Yukarıda aktarılan mevzuat hükümlerinin de işaret ettiği üzere; bir kredi ilişkisinde müşterinin sigorta ürünü satın almayı tercih etmesi durumunda bu sigortanın belirli bir şirketten yaptırılması zorunlu tutulamamakta, tüketicinin tercihleri kısıtlanamamaktadır. Öte yandan, kredi alırken bankadan sigorta yaptırılmasının pratik olması ve banka çalışanlarının kredi müşterisiyle doğrudan muhatap olarak pazarlama

²⁴ 15.05.2017 tarih ve 17-16/231-97 sayılı Kurul kararında Ferdi Kaza Sigortası Pazarında faaliyet gösteren teşebbüs sayısının 55 ila 58 arasında değişmesinin bir sonucu olarak pazardaki rekabetin yoğun olduğu ve %10'un üzerinde pazar payına sahip olan bir teşebbüsün bulunmadığı tespitine yer verilmiştir.

²⁵ Kurulun 29.03.2012 tarih ve 12-14/414-125 sayılı kararı.

²⁶ Kurulun 08.02.2018 tarih ve 18-04/62-36 sayılı; 14.09.2011 tarih ve 11-47/1166-412 sayılı; 28.03.2013 tarih ve 13-17/252-126 sayılı; 18.03.2015 tarih ve 15-12/163-75 sayılı Kurul kararları

²⁷ 22.01.2021 tarih ve 2020-4-068/BN sayılı Bilgi Notu ile sigorta acentelik sözleşmelerinin, yararlandıkları grup ya da bireysel muafiyetin geri alınmasına gerek olup olmadığının tespitine yönelik olarak yapılan incelemede, bankasürans sözleşmelerinin pazarda kapama etkisi yaratmadığı değerlendirilmiş olup bahse konu sözleşmelerin yararlandığı muafiyetlerin geri alınmasına gerek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

faaliyetleri yürütebilmesi nedeniyle kredi müşterilerince ilgili krediyle bağlantılı sigortanın kredi temin edilen bankanın acenteliğini yaptığı sigorta şirketinden yaptırılması sıklıkla tercih edilmektedir. Özellikle hayat branşında bankasürans kanalının ağırlığı bu durumu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, bankasürans kanalının tercih edilmesinin tek nedeni olarak ilgili sigorta hizmetinin, ilişkili olduğu kredi hizmeti ile birlikte sunuluyor oluşunu dikkate almak hatalı bir yaklaşım olacaktır. Bankaların yaygın bir şube ağına sahip olması, sigorta ürün ve hizmetlerine yönelik eğitim almış personele sahip olması ve bu alana yönelik reklam ve kampanya faaliyetlerinin bulunması gibi hususlar da kredi ilişkisinden bağımsız olarak bir acente olarak bankaların tüketiciler tarafından tercih edilmesini sağlamaktadır. Aşağıda yer verilen tabloda yer alan veriler de bankaların krediyle bağlantılı sigorta acenteliği faaliyetlerinin bu bankaların tüm sigorta acenteliği faaliyetlerinin önemli bir payına teşkil ettiğini göstermektedir:

Tablo 2: Çeşitli Sigorta Branşlarında Bankaların Kullandıkları Krediyeye Bağlı olarak ve Toplamda Sattıkları Poliçe Adetleri (2023)

SİGORTA BRANŞI	AKBANK ²⁸			HALKBANK ²⁹			ZİRAAT ³⁰		
	Krediyeye Bağlı Poliçe Adedi	Toplam Poliçe Adedi	Krediyeye Bağlı Poliçelerin Toplam İçindeki Oranı (%)	Krediyeye Bağlı Poliçe Adedi	Toplam Poliçe Adedi	Krediyeye Bağlı Poliçelerin Toplam İçindeki Oranı (%)	Krediyeye Bağlı Poliçe Adedi	Toplam Poliçe Adedi	Krediyeye Bağlı Poliçelerin Toplam İçindeki Oranı (%)
Kasko	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Trafik	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
DASK	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Yangın-İşyeri- Konut	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Hastalık/Sağlık	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Tarım	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Ferdi Kaza	(....) ³¹	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Mühendislik	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Nakliyat	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Toplam	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Hayat ³²	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)

Kaynak: Teşebbüslerden gelen cevabi yazılar.

²⁸ Teşebbüs tarafından sunulan cevabi yazıda; mühendislik sorumluluk ve diğer sigorta ürünlerine ilişkin bilgiler birlikte yer verilmiş olup ilgili tabloya bu kapsamda aktırılmıştır. Ek olarak teşebbüs tarafından Hastalık/Sağlık ürün grubu kapsamında sadece sağlık ürünlerine yer verilmiştir.

²⁹ Teşebbüs tarafından sunulan cevabi yazı kapsamında “Grup Hayat, İhtiyari Hayat, Kredi Hayat, Kredi Hayat Yıllık Yenilemeli, uzun Süreli Kredi Hayat, Uzun Süreli Vefat, Kredi Hayat Yıllık ve Yıllık Yaşam Sigortaları” ürünlerine ilişkin toplam veriler hayat branşı altında yer verilmiştir. Ayrıca Kasko sigorta branşı için motorlu kara taşıtları-kasko verileri ve Trafik sigorta branşı için kara yolları motorlu araçlar mali sorumluluk sigorta ürünü bilgilerine yer verilmiştir.

³⁰ Kasko sigorta branşı için motorlu kara taşıtları-kasko verileri ve Trafik sigorta branşı için kara yolları motorlu araçlar mali sorumluluk sigorta ürünü bilgilerine yer verilmiştir.

³¹ İlgili veri bakımından teşebbüsten bilgi talep edilmiş olup yıl içerisinde krediyeye bağlı poliçelere ek olarak krediyeye bağlı olmayan poliçelerde de iptalin daha fazla olmasından kaynaklı olarak toplam poliçe adedinin daha düşük olduğu ifade edilmiştir. Bu minvalde ek cevabi yazıda 2023 yılında iptal işlemleri dikkate alınmaksızın toplam ürün satış bilgilerine yer verilmiştir.

³² Bu sigorta türü, her bir kredi müşterisi hastalık, iş göremeyecek düzeyde yaralanma, ölüm vb. gibi nedenlerle krediyi geri ödeyememe riski ile karşı karşıya olduğu için kredi verilmesi esnasında bankalarca yapılmaktadır. Dolayısıyla, bankaların “hayat sigortası” başlığı altındaki sigorta faaliyetlerinin neredeyse tamamını kredi esnasında yapılan hayat sigortalarından oluşturmaktadır.

- (69) Herhangi bir risk üstlenilmesinin söz konusu olmadığı acentelik ilişkileri kural olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamının dışında olup bu yönüyle bankaların sigorta acenteliği faaliyetleri de kural olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamının dışındadır. Bu durumun tek istisnası ise acentelik ilişkisinde rekabet etmeme yükümlülüklerinin söz konusu olması ve bu yükümlülüklere bağlı olarak pazarda kapama etkisinin oluşmasıdır. ODEA, HALKBANK ve ZİRAAT tarafından sunulan cevabi yazılar kapsamında, pazarın yapısı bu açıdan ele alındığında, bankaların büyük çoğunluğunun bir veya birden çok sigorta şirketi ile bankasürans anlaşmasının bulunduğu ve bu anlaşmaların bir kısmının rekabet etmeme yükümlülüğü barındırmadığı; GARANTİ, YAPI KREDİ ve TEB tarafından sunulan cevabi yazılarda ise bankasürans sözleşmelerinin istisna hükümleri içerdiği, bu yönüyle bankaların birden fazla sigorta şirketinin acenteliğini yapmasının mümkün olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca bankasürans kanalı, hayat sigortaları açısından tek dağıtım kanalı da değildir. Zira geleneksel acente kanalının yanında sigorta şirketinin merkezinden ürünlerinin satışının yapılması, çevrim içi kanalların kullanılması ve brokerlerden yararlanılması da mümkündür. Dolayısıyla bankasürans sözleşmelerinin pazarda yüksek giriş engeli yaratmadığı ve sözleşmelerde yer alan rekabet etmeme yükümlülüklerinin paralel ağlar yoluyla pazarı kapatmasının söz konusu olmadığı değerlendirilmiştir.
- (70) Sonuç olarak, hayat sigortaları branşında; her ne kadar bankasürans kanalının ağırlığı yüksek olsa da diğer dağıtım kanalların yaklaşık %28 oranında paya sahip olması, pazarda serbest acentelik modelini benimseyen önemli sağlayıcı sigorta şirketlerinin bulunması, rekabet etmeme yükümlülüğü içeren sözleşmelerde dahi bu koşulun istisnalarının olması, rekabet etmeme yükümlülüğü içeren bazı bankasürans sözleşmelerinin esasen iki ayrı teşebbüs arasında akdedilmeyip aynı ekonomik bütünlük içerisinde yer alan şirketler arasındaki akdedilen sözleşmeler olması, anılan mevzuat uyarınca kredi kuruluşlarının müşterilerinin, istedikleri sigorta şirketini seçme özgürlüklerinin kısıtlanmasının yasak oluşu ve son olarak sigorta pazarının çok oyunculu ve potansiyel girişlere açık karakteristiği dikkate alındığında; yaygın bir sektör uygulaması haline gelen bankasürans sözleşmelerinin pazarda kapama etkisi yarattığından söz etmek mümkün görünmemektedir.
- (71) Yukarıda yer verilen değerlendirmeler kapsamında bankalar ile acenteliğini yaptıkları sigorta şirketleri arasındaki dikey ilişkinin 4. madde açısından değerlendirilmesinin ardından, son olarak sigorta acenteliği yapan bankalar arasında kredi hizmetlerinin sunumuna ilişkin bağlama uygulamaları bakımından rekabet karşıtı yatay bir anlaşmanın bulunup bulunmadığı da incelenmiştir.
- (72) Bankacılık piyasasında 33'ü mevduat, 9'u katılım ile 20'si kalkınma ve yatırım bankası olmak üzere 62 adet teşebbüs faaliyet göstermektedir³³. Sigorta poliçesini krediye zorunlu bağlama uygulamasının hem sigorta acenteliği hem bankacılık faaliyetinde bulunan bankalar tarafından benimsenmesi sigorta mevzuatı uyarınca yasaklanmıştır. Ayrıca aşağıda yer alan Tablo 2'den de anlaşılabacağı üzere her bankanın krediye bağlı olarak sattığı poliçelerin oranının farklı olması, bu konuda bankalar arasında tek düze bir uygulamanın bulunmadığını göstermektedir. Keza bazı bankaların birden çok sigorta şirketinin, bazı bankaların ise tek bir sigorta şirketinin acenteliğini yapmayı tercih etmesi; ilaveten bazı bankaların aynı ekonomik bütünlük içerisinde yer aldıkları sigorta şirketlerinin acenteliğini yaparken bazı bankaların ise kendileri ile aynı ekonomik bütünlük içerisinde yer almayan sigorta şirketlerinin acenteliğini yapması,

³³ <https://www.bddk.org.tr/Kurulus/Liste/77>, Erişim Tarihi: 26.07.2024.

sektörde bankaların farklı iş modelleri benimsediklerini ve paralel şekilde hareket etmediklerini göstermektedir.

- (73) Ayrıca, bir kredi temin edilirken bu krediyle ilişkili sigorta hizmetinin de aynı noktadan, diğer bir ifadeyle kredi kullanılan banka şubesi aracılığı ile satın alınması, hem bankalar hem de tüketiciler adına bazı avantajları barındırmakta olup bu bakımdan bankaların, rakipler arası bir uzlaşma olmaksızın kendi karar alma mekanizmalarını işleterek kredi hizmetlerinin yanına kredi ile ilişkili sigorta hizmetlerini de konumlandırmayı tercih etmesi, ticari açıdan rasyonel ve makul değerlendirilmektedir. Benzer içerikteki şikâyetlerin alınmaya başlandığı 2021 yılı itibarıyla dosya kapsamında ulaşılan bilgiler ve yapılan analizlerde bankalar arası bir anlaşmanın varlığına ilişkin bir emareye rastlanmamış olmasının yanında, sektör rekabetçi bir görünüm sergilemektedir. Kaldı ki şikâyet dilekçesinde bankalar arasında bir anlaşmanın varlığından da söz edilmemiştir. Sonuç olarak şikâyete konu eylemler dikey ve yatay anlaşmalar veya uyumlu eylem bakımından incelenmiş olup;

- TÜRKİYE SİGORTA ile acenteliğini yapan ZİRAAT ve HALKBANK'ın; AK SİGORTA ile acenteliğini yapan AKBANK'ın aynı ekonomik bütünlük içinde bulundukları,
- Bankalar ile sigorta teşebbüsleri tarafından uygulanan benzer nitelikte dikey anlaşmaların piyasada kapama etkisine yol açmadığı,
- Sigorta acenteliği yapan bankalar arasında bağlama yapma konusunda yatay bir anlaşmanın varlığına ilişkin bir emareye rastlanmadığı

anlaşılarak bankalar tarafından 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

H.5.3. 4054 Sayılı Kanun'un 6. Maddesi Çerçevesinde Yapılan Değerlenme

- (74) Teşebbüslerin bağlama niteliğindeki uygulamaları, dikey veya yatay açıdan 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi bağlamında incelenebileceği gibi söz konusu uygulamalar, belli şartların varlığı halinde 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında hâkim durumun kötüye kullanılması hallerinden biri olarak da ele alınabilmektedir. Hakim durumun kötüye kullanılması hallerinden biri olarak bağlamanın varlığı için öncelikle hakim durumdaki bir teşebbüsün bulunması gerekmekte olup bu teşebbüs tarafından gerçekleştirilen eylem kapsamında ayrıca Hakim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Davranışlarına İlişkin Kılavuz'un (Hakim Durum Kılavuzu) 86. paragrafı uyarınca "(i) bağlayan ve bağlı ürünlerin iki farklı ürün olması ii) bağlama uygulamasının rekabet karşılığı piyasa kapamaya sebep olmasının muhtemel olması" gerekmektedir. İlâveten, Kurulun geçmiş kararlarında hakim durumun kötüye kullanılması durumu olarak bağlama uygulamasından bahsedilebilmesi için söz konusu uygulamanın *etkinlik doğurucu olmaması ve/veya objektif haklı bir gerekçeye dayanmaması* şartları da aranmaktadır³⁴.
- (75) 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi bağlamında hakim durumdaki teşebbüslerin belli şartların varlığı halinde bağlama uygulamalarının yasaklanmasının ardında yatan temel kaygı, bu uygulamaların pazarda kapama etkisine yol açarak nihai olarak tüketici refahını azaltması ihtimalidir. Konuya ilişkin iktisadi çalışmalar, ticari hayatta yaygın

³⁴ Kurulun 09.10.2008 tarih ve 08-57/912-363 sayılı kararı.

olarak kullanılan bu uygulamaların pek çok rekabetçi etkisinin bulunduğunu; dolayısıyla genellikle rekabetçi uygulamalar olduğunu; bununla birlikte bazı koşulların varlığı halinde bağlama uygulamalarının tüketici refahını azaltabildiğini ortaya koymaktadır³⁵. Bağlama uygulamalarının tüketici refahını azaltması iki yolla gerçekleşmektedir. Bunlardan ilki, bağlayan ürün pazarında tekel konumunda bulunan (en azından ciddi bir pazar gücüne sahip olan) teşebbüsün, bağlama uygulaması yoluyla bu pazardaki tekel konumunu korumasıdır. İkincisi ise yine bağlayan ürün pazarında tekel konumunda olan teşebbüsün bağlama yoluyla bağlanan ürün pazarındaki rakiplerini dışlaması ve böylece bir pazardaki gücünü diğer bir pazara aktarmasıdır. Görüldüğü üzere, bağlama uygulamalarında tüketici zararının ortaya çıkmasının ön koşulu, bağlama uygulamasını gerçekleştiren teşebbüsün bağlayan ürün pazarında önemli ölçüde pazar gücüne sahip olması, diğer bir ifadeyle hâkim durumda olmasıdır. Ancak bu koşul, ihlal tespiti için “gerekli” olmakla birlikte “yeterli” değildir. Zira hâkim durumdaki bir teşebbüsün gerçekleştirdiği bağlama uygulamasının “tüketici refahını” azaltması için, uygulama sonucunda fiili veya potansiyel rakiplerin pazardan dışlanması gerekmektedir. Bunun gerçekleşmesi için ise her şeyden önce, hâkim durumdaki teşebbüs tarafından hayata geçirilen bağlama eyleminin pazarda yaygın bir şekilde ve yeterince uzun bir süre uygulanması gerekmektedir. Ayrıca, bağlama uygulaması sonucunda rakiplerin dışlandığının ve pazarın kapatıldığının kabulü için rakip teşebbüsler açısından bağlama uygulamasına maruz kalan müşteriler dışında ürün ve hizmetlerin satılabileceği anlamlı bir müşteri grubunun kalmamış olması gerekmektedir.

- (76) Yukarıda yer verilen açıklamalar ışığında, AKBANK, HALKBANK ve ZİRAAT tarafından bağlama uygulamaları üzerinden hakim durumun kötüye kullanılıp kullanılmadığının tespiti adına öncelikle söz konusu bankaların bu karar kapsamında belirlenen ilgili ürün pazarlarından bireysel kredi hizmetleri pazarı ile ticari kredi hizmetleri pazarında hakim durumda olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir. 4054 sayılı Kanun’un “Tanımlar” başlıklı 3. maddesinde hâkim durum, “*belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü*” şeklinde tanımlanmaktadır. Hâkim durum analizinde dikkate alınan temel husus ise teşebbüsün pazar payıdır. Bu doğrultuda bankaların bireysel ve ticari kredi hizmetlerindeki pazar payları ile şikâyet başvurusunda özellikle dikkat çekilen taşıt ve konut kredi hizmetlerindeki pazar paylarına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

³⁵ Ekdi, Barış: “Ürün Bağlama ve Paket Satışlar Yoluyla Hakim Durumun Kötüye Kullanılması”, Rekabet Dergisi, S. 43, s. 79 vd.

Tablo 3: Bireysel ve Ticari Krediler Bakımından En Fazla Pazar Payına Sahip Bankaların Pazar Payları (2021-2024/3, TL)

Banka	Bireysel Krediler Pazar Payı (%)				Ticari Krediler Pazar Payı (%)			
	2021	2022	2023	2024/3	2021	2022	2023	2024/3
ZİRAAT	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
GARANTİ	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
VAKIF	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
AKBANK	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
YAPI KREDİ	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
İŞ BANKASI	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
HALKBANK	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
QNB	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
DENİZ	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
TEB	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)

Kaynak: TBB Cevabi Yazısı

Tablo 4: Konut ve Taşıt Kredileri Bakımından En Fazla Pazar Payına Sahip Bankaların Pazar Payları (2021-2024 ilk üç ay, TL)

Banka	Konut Kredisi Pazar Payı (%)				Taşıt Kredisi Pazar Payı (%)			
	2021	2022	2023	2024/3	2021	2022	2023	2024/3
ZİRAAT	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
HALKBANK	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
VAKIF	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
İŞ BANKASI	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
GARANTİ	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
AKBANK	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
YAPI KREDİ	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ING	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
QNB	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
TEB	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)

Kaynak: TBB Cevabi Yazısı

(77) Tablo 3 ve 4'te yer alan veriler incelendiğinde;

- Bireysel krediler bakımından 2023 yılında ZİRAAT'ın %(....) oranındaki pazar payı dışında tüm bankaların pazar payının %(....) altında olduğu; 2024 yılının ilk çeyrek verilerine göre ise yine tüm bankaların pazar paylarının %(....) altında olduğu,
- Ticari krediler bakımından 2023 yılında ZİRAAT'ın %(....) oranındaki pazar payı dışında tüm bankaların pazar payının %(....) altında olduğu; 2024 yılının ilk çeyrek verilerine göre ise yine ZİRAAT'ın %(....) oranındaki pazar payı dışında tüm bankaların pazar payının %(....) altında olduğu,
- Konut kredileri bakımından 2023 yılında ZİRAAT ve HALKBANK'ın pazar paylarının sırasıyla %(....) ve %(....) olduğu; diğer bankaların her birinin pazar payının ise %(....)'in altında olduğu,
- Şikâyet konu taşıt kredileri bakımından ise 2023 yılında YAPI KREDİ'nin %(....) oranındaki pazar payı dışında tüm bankaların her birinin pazar payının %(....) altında olduğu

anlaşılmıştır.

(78) Bu kapsamda şikâyet konu teşebbüs AKBANK'ın 2023 ve 2024 yılının ilk çeyrek verileri incelendiğinde, teşebbüsün pazar payının her bir anılan pazarda %(....) pazar

payının altında kaldığı görülmekte olup AKBANK'ın bahsi geçen tüm pazarlar bakımından hâkim durumunda olmadığı değerlendirilmektedir.

- (79) Diğer yandan, aynı ekonomik bütünlük içerisinde olduğu değerlendirilen ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'ın 2023 yılı bireysel kredi pazarında pazar payları sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....) olup söz konusu bankaların bireysel kredi hizmetleri pazarında kümülatif pazar payı ise %(.....)'dur. Söz konusu bankaların, bireysel kredilerin altında sınıflandırılan taşıt kredileri pazarında pazar payları yine aynı sırayla %(.....), %(.....) ve %(.....) olup bankaların kümülatif pazar payı ise %(.....). Yine bireysel kredilerin altında sınıflandırılan konut kredi hizmetleri pazarında ise bu bankaların pazar paylarının sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....) olduğu; aynı bankaların kümülatif pazar payının ise %(.....) olduğu görülmektedir.
- (80) Bu yönüyle genel olarak bireysel kredi hizmetleri pazarında ve bireysel kredilerin bir alt türünü oluşturan taşıt kredisi hizmetleri pazarları açısından ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'dan oluşan ekonomik bütünlüğün pazar payının Hakim Durum Kılavuzu'nda öngörülen %40'lık pazar payı eşiğini aşmadığı ve pazarda çok sayıda oyuncunun bulunduğu dikkate alındığında, ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'tan oluşan ekonomik bütünlüğün, anılan pazarlar açısından hakim durumda olmadığı görülmektedir. Öte yandan bireysel kredilerin bir alt türünü oluşturan konut kredisi hizmetleri pazarında ise anılan ekonomik bütünlüğün, %(.....) oranındaki pazar payı ile önemli bir pazar gücüne sahip olduğu değerlendirilmektedir.
- (81) ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'ın ticari kredi hizmetleri pazarında 2023 yılı pazar payları incelendiğinde ise bankaların pazar paylarının sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....) olduğu; söz konusu bankaların kümülatif pazar payının ise %(.....) olduğu görülmektedir. Söz konusu pazar payı verileri ışığında ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'tan oluşan ekonomik bütünlüğün bu karar kapsamında ilgili ürün pazarı olarak tayin edilen ticari kredi hizmetleri pazarında önemli pazar payına ve pazar gücüne sahip olduğu söylenebilecektir.
- (82) Bir teşebbüsün hakim durumda olup olmadığının değerlendirilmesinde tek belirleyici unsur teşebbüsün pazar payı olmamakla birlikte, Hakim Durum Kılavuzu'nda belirtildiği üzere %40'ın üzerindeki pazar payı, çoğu durumda teşebbüsün hakim durumda olduğuna referans teşkil edebilecektir. Bu bakımdan ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'tan oluşan ekonomik bütünlüğün, toplamda %40'ın üzerinde pazar payına sahip olduğu pazarlar açısından hakim durumun kötüye kullanılması hali olarak bağlama uygulamasının varlığı için aranan diğer şartların gerçekleşip gerçekleşmediğinin incelenmesi uygun olacaktır.
- (83) Bu doğrultuda incelenmesi gereken hususlar sırasıyla iki farklı ürünün birlikte satışının, diğer bir ifadeyle iki farklı ürünün bağlanması suretiyle rekabet karşıtı piyasa kapamaya yol açılıp açılmadığıdır. Bu noktada şikayet başvurusunda adı geçen ZİRAAT ve HALKBANK'ın, acente olarak satışına aracılık ettiği poliçelerin, ne kadarının krediye bağlı olduğu incelendiğinde, önaraştırma sürecinde talep edilen bilgilere verilen cevaplara göre 2023 yılında hayat dışı sigorta dallarında ZİRAAT'ın sattığı poliçelerin %(.....), HALKBANK'ın sattığı poliçelerin %(.....), VAKIFBANK'ın ise sattığı poliçelerin %(.....) krediye bağlı olarak satıldığı bilgisi edinilmiştir. Hayat grubu sigorta dallarında ise ZİRAAT'ın aracılık ettiği poliçelerin %(.....), HALKBANK'ın aracılık ettiği poliçelerin %(.....), VAKIFBANK'ın ise aracılık ettiği poliçelerin %(.....) krediye bağlı olarak satıldığı belirtilmiştir.

- (84) Konuya ilişkin olarak ayrıca, aynı ekonomik bütünlük içerisinde yer alan ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'ın, şikâyet başvurusunda belirtilen taşıt ve konut kredilerinin ne kadarında acentesi olunan sigorta şirketinden, ne kadarında ise üçüncü taraf sigorta şirketlerinden hizmet alındığı incelenmiştir:

Tablo 5: ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'ın Konut ve Taşıt Kredi Adetleri ve Bu Krediler ile İlişkili/Bağlı Sigorta Poliçe Adetleri (2023)³⁶

	ZİRAAT			
Bireysel Kredi Türü	Toplam kredi adedi	Sigortasız kredi adedi	Acente poliçe adedi	Üçüncü taraf sigorta adedi
Taşıt	(....)	(....)	(....)	(....)
Konut	(....)	(....)	(....)	(....)
Toplam	(....)	(....)	(....)	(....)
	HALKBANK			
Taşıt	(....)	(....)	(....)	(....)
Konut	(....)	(....)	(....)	(....)
Toplam	(....)	(....)	(....)	(....)
	VAKIFBANK			
Taşıt	(....)	(....)	(....)	(....)
Konut	(....)	(....)	(....)	(....)
Toplam	(....)	(....)	(....)	(....)

Kaynak: Teşebbüslerden gelen cevabi yazılar.

- (85) Yukarıda yer verilen bilgiler incelendiğinde; ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'ın aracılık ettiği sigorta poliçelerinin önemli ölçüde bir kredi hizmetine bağlı olarak sunulduğu; bu bankalarca kullanılan kredilerin büyük çoğunluğunda da krediyle ilişkili sigorta hizmetinin, ilgili bankanın iştirakleri konumunda bulunan sigorta şirketlerinden alındığı değerlendirilmektedir. Bu bakımdan adı geçen bankalar tarafından sunulan krediler ile bu bankalar tarafından aracılık edilen sigorta hizmetlerinin bağlandığı sonucuna ulaşılabilecektir. Kararın “Şikayet Kapsamında Sunulan Belgeler” başlığında yer verilen şikayetlerde de yoğun olarak bankaların kredi ürünleri ile sigorta ürünlerini bağladığı hususunun vurgulandığı görülmektedir.
- (86) Bankalar tarafından iki farklı ürünün bağlandığının tespitinin ardından hâkim durumun kötüye kullanılması hali olarak bağlama uygulamasının varlığı için aranan bir diğer şart olan rekabet karşıtı piyasa kapamaya yol açılıp açılmadığı da incelemeler kapsamında ele alınmıştır.
- (87) Bu noktada ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'ın kredi ürünleri ile birlikte aynı ekonomik bütünlük içinde yer aldıkları sigorta şirketlerinin ürünlerini beraber satışından kaynaklı olarak rakip sigorta şirketlerine pazarın kapatılıp kapatılmadığı önem taşımaktadır. Rakip sigorta şirketlerine pazarın kapatıldığının kabulü için rakip teşebbüsler açısından bağlama uygulamasına maruz kalan müşteriler dışında ürün ve hizmetlerin satılabileceği anlamlı bir müşteri grubunun kalmamış olması gerekmektedir.
- (88) Bu çerçevede hayat dışı grubu sigorta hizmetleri pazarında bankasürans kanalıyla ihdas edilen poliçelerin tutarları dikkate alındığında; TÜRKİYE SİGORTA adına³⁷

³⁶ Toplam kredi adedi ve toplam poliçe adedinin farklılık arz etmesi; kredilere bağlı olarak birden fazla poliçe ihdas edilebilmesi ve geçmiş yıllarda kullanılan kredilerle bağlantılı olarak ilgili takvim yılı içinde yeni poliçe ihdas edilebilmesinden kaynaklanmaktadır.

³⁷ ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK tarafından kullanılan kredilerde TÜRKİYE SİGORTA ve TÜRKİYE EMEKLİLİK dışındaki sigorta teşebbüslerinden de sigorta hizmeti alınıyor olsa da söz konusu

ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK aracılığıyla ihdas edilen poliçelerin tutarları, bankasürans kanalında ihdas edilen hayat dışı grubu sigorta hizmetlerinin sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....) teşkil etmekte olup kümülatif olarak bu oran, bankasürans kanalının %(.....) tekabül etmektedir. Bu bağlamda, hayat dışı sigorta grubunda ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'ın gerçekleştirdiği bağlama eyleminin, rakip sigorta şirketlerine pazarı kapatmasının mümkün olmadığı; pazarın bankasürans kanalının %(.....) tekabül eden kısmının, söz konusu bankaların bağlama uygulamasının kapsamının dışında yer aldığı, kaldı ki pazarda bankasürans kanalının dışında geleneksel acente, merkez, broker gibi farklı dağıtım kanallarının da bulunduğu, bankasürans kanalının ise tüm dağıtım kanalları arasındaki payının sadece %(.....) olduğu, bu yönüyle hayat dışı grubu sigorta hizmetleri pazarının büyük ölçüde rekabete açık olduğu değerlendirilmektedir.

- (89) Hayat grubu sigorta hizmetleri pazarında bankasürans kanalında ihdas edilen poliçelerin tutarları dikkate alındığında ise; TÜRKİYE EMEKLİLİK adına ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK aracılığıyla ihdas edilen poliçelerin tutarları, bankasürans kanalında ihdas edilen hayat grubu sigorta hizmetlerinin sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....) teşkil etmekte olup kümülatif olarak bu oran, toplam bankasürans kanalının %(.....) tekabül etmektedir. Bu çerçevede hayat grubu sigorta hizmetleri pazarında ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'ın gerçekleştirdiği bağlama eyleminin, rakip sigorta şirketlerine pazarı kapatmasının mümkün olmadığı; bankasürans kanalının %(.....) tekabül eden kısmının, söz konusu bankaların bağlama uygulamasının kapsamının dışında yer aldığı, kaldı ki pazarda bankasürans kanalının dışında geleneksel acente, merkez, broker gibi farklı dağıtım kanallarının da bulunduğu, bu yönüyle hayat grubu sigorta hizmetleri pazarının büyük ölçüde rekabete açık olduğu değerlendirilmektedir.
- (90) Sonuç olarak şikayet başvurusunda adı geçen bankalar olan AKBANK ve aynı ekonomik bütünlük içinde yer alan ZİRAAT ve HALKBANK'ın, bağlama yoluyla hakim durumun kötüye kullanılması yönünde eylemlerinin bulunup bulunmadığının incelenmesi adına öncelikle bu bankaların bağlayan ürünlere ilişkin ilgili ürün pazarlarında hakim durumda bulunup bulunmadıkları incelenmiş; AKBANK'ın herhangi bir pazarda hakim durumda bulunmadığı; ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'tan oluşan ekonomik bütünlüğün pazar payının ise ticari kredi hizmetleri pazarı ve bireysel kredi hizmetleri pazarının bir alt kırılımı olan konut kredisi hizmetleri pazarında Hakim Durum Kılavuzu'nda belirtilen %40 pazar payı eşiğini aştığı; ancak ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'ın kredi ürünleri ile sigorta ürünlerini birlikte satışa sunma eylemlerinin, rakip sigorta şirketlerine "hayat grubu sigorta hizmetleri pazarı" ve hayat dışı grubu sigorta hizmetleri pazarı'nın kapanması sonucunu doğurmadığı tespit edilmiştir. Yapılan tespitler ışığında anılan teşebbüslerce hakim durumun kötüye kullanıldığı sonucuna ulaşılammıştır.

H.5.4. HALKBANK Hakkında İddia Edilen Husus Bakımından Değerlendirmeler

- (91) Şikâyet dilekçesinde değinilen diğer bir konu olarak HALK SİGORTA'nın HALKBANK'ın müşteri çevresinden faydalanarak müşterilerin bilgileri olmadan müşterilere sigorta yaptığı ve sigorta primlerini banka hesaplarından rızaları

sigorta hizmetleri kapsamında ihdas edilen poliçelerin toplam tutarı, bu bankaların kredi ile ilişkili olarak aracılık ettiği sigorta poliçelerinin toplam tutarı içinde çok düşük bir payı temsil etmektedir.

olmaksızın tahsil ettiği iddiası da değerlendirilmiştir. Bu kapsamda ilgili mevzuat incelendiğinde, müşteri sırrı niteliğindeki bilgilerin paylaşımının 5411 sayılı Kanun'un 73. maddesi ve alt düzenlemelerine, kişisel veri niteliğindeki bilgilerin paylaşımının ise 6098 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na (KVKK) uygun olarak gerçekleştirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. 5411 sayılı Kanun ve KVKK hükümleri gereğince müşteri verilerinin işlenebilmesi müşteri rızasına bağlı tutulmuştur. Ek olarak kanuni bir zorunluluğun bulunması, sözleşme kapsamında gerekli olması, müşteri tarafından verinin alenileştirilmiş olması vb. nedenlerin varlığı halinde kişisel verilerin işlenebilmesi mümkün olabilmektedir³⁸. Müşterilerin sigorta taleplerinin karşılanması ve talep edilen sigorta poliçesine dair teklifin oluşturulabilmesi ancak anılan mevzuat hükümleri ve BDDK tarafından yayımlanan Sır Niteliğindeki Bilgilerin Paylaşılması Hakkında Yönetmelik'te düzenlenen ölçülülük ilkesi kapsamında sadece işin ifası için gerekli, zorunlu ve asgari bilgiyi içermelidir.

- (92) Acentelik faaliyeti yapan bankalar tarafından konuya ilişkin olarak yapılan açıklamalarda; sigorta talebi olmayan ya da banka aracılığı ile acentesi olunan şirketlerden düzenlenmiş sigorta poliçesine sahip olmayan müşterilerin bilgilerinin sigorta şirketi ile paylaşılmadığı, müşterilerin ancak sigorta taleplerinin karşılanması ve talep edilen sigorta poliçesine dair teklifin oluşturulabilmesi adına anılan mevzuatlara uygun olarak ölçülülük ilkesi gereği sadece işin ifası için gerekli olan asgari verilerin sigorta sistemine bağlanılarak ürün teklifinin oluşturulduğu belirtilmiştir. Öte yandan teklif oluşturulduktan sonra müşterinin ürünü satın almaktan vazgeçmesi durumunda (*Örneğin; Kasko satın almak isteyen müşteri teklif primini öğrendikten sonra poliçe almaktan vazgeçebilir.*) paylaşılan bilgilerin sigorta şirketi sistemlerinde belirli süre saklandıktan sonra silindiği ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra yapılan incelemelerde bankaların sigorta firmalarıyla veya bankaların müşteri ile akdedilen sözleşmelerinde ölçülülük ilkesini aşan bir verinin paylaşılacağına ilişkin bir hükmün yer almadığı görülmekte olup şikâyetçi tarafından iddia konusunu destekleyecek somut bir verinin de sunulmadığı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede bankaların müşteri çevresinden faydalanarak müşterilerin bilgileri olmadan müşterilere sigorta yaptığı ve sigorta primlerini banka hesaplarından rızaları olmaksızın tahsil ettiği iddiasının 4054 sayılı Kanun kapsamına girmediği kanaatine ulaşılmıştır.

H.5.5. Genel Değerlendirme

- (93) İddia konusu eylemlerin temeli, içerik itibarıyla bankaların, özellikle konut ve araç kredisi başvurusunda bulunan müşterilerini, acentesi olduğu şirketten sigorta poliçesi almaya yönlendirdiğine veya zorladığına ilişkindir. Diğer bir deyişle bankalar tarafından kredi sözleşmesinin yapılmasının sigorta poliçesinin alınması şartına bağlandığı iddia edilmektedir.
- (94) Dosyada yer alan iddiaya konu eylemler, rekabet hukukunda "bağlama" olarak adlandırılmakta olup söz konusu uygulama 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddesi kapsamında incelenmiştir. İlgili ürün pazarları kredi hizmetlerin bakımından genel olarak "bireysel kredi hizmetleri pazarı" ile "ticari kredi hizmetleri pazarı" ve sigorta hizmetleri bakımından ise "hayat grubu sigorta hizmetleri pazarı" ve "hayat dışı grubu sigorta hizmetleri pazarı" olarak tanımlanabilecektir.

³⁸ KVKK 5. maddesi.

- (95) Şikâyeteye konu eylemler öncelikle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında dikey ve yatay anlaşmalar veya uyumlu eylem bakımından incelenmiş olup AK SİGORTA ile acenteliğini yapan AKBANK'ın nihai olarak Hacı Ömer Sabancı Holding AŞ tarafından kontrol edildiği; öte yandan TÜRKİYE SİGORTA ile acenteliğini yapan ZİRAATBANK ve HALKBANK'ın nihai olarak TVF tarafından kontrol edilmesi nedeniyle söz konusu teşebbüslerin aynı ekonomik bütünlük içinde yer aldığı ve birbirine rakip bağımsız birer teşebbüs olmadıkları tespit edildiğinden ilgili teşebbüsler bakımından şikâyeteye konu eylemlerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.
- (96) İkinci olarak, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bankalar ile sigorta teşebbüsleri tarafından uygulanan benzer nitelikte dikey anlaşmaların piyasada kapama etkisine yol açıp açmadığı incelenmiştir. Hayat dışı sigorta branşında %59 oranla en önemli dağıtım kanalını acentelerin oluşturması ve bankaların brokerlerden sonra üçüncü sırada gelmesi nedeniyle bankalarla yapılan bankasürans sözleşmelerinin hayat dışı sigorta dağıtım pazarında kapama etkisi oluşturmadığı; hayat branşında ise %72'lik oran ile bankaların en önemli dağıtım kanalı olarak yüksek bir paya sahip olduğu, ancak her ne kadar bankasürans kanalının ağırlığı yüksek olsa da diğer dağıtım kanallarının yaklaşık %28 oranında paya sahip olması, pazarda serbest acentelik modelini benimseyen önemli sağlayıcı sigorta şirketlerinin bulunması, rekabet etmeme yükümlülüğü içeren sözleşmelerde dahi bu koşulun istisnalarının olması, rekabet etmeme yükümlülüğü içeren kimi bankasürans sözleşmelerinin esasen iki ayrı teşebbüs arasında akdedilmeyip aynı ekonomik bütünlük içerisinde yer alan şirketler arasındaki akdedilen sözleşmeler olması, anılan mevzuat uyarınca kredi kuruluşlarının müşterilerinin, istedikleri sigorta şirketini seçme özgürlüklerinin kısıtlanmasının yasak oluşu ve son olarak sigorta pazarının çok markalı ve potansiyel girişlere açık karakteristiği dikkate alındığında, bankasürans sözleşmelerinin hayat branşı sigorta dağıtım pazarında da kapama etkisi yaratmadığı değerlendirilmiştir.
- (97) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında incelenen son husus ise sigorta acenteliği yapan bankalar arasında bağlama yapma konusunda yatay bir anlaşmanın var olup olmadığıdır. Yapılan incelemede bankacılık pazarında çok sayıda teşebbüsün faaliyet göstermesi, sigorta poliçesini krediye zorunlu bağlama uygulamasının hem sigorta acenteliği hem bankacılık faaliyetinde bulunan bankalar tarafından benimsenmesinin sigorta mevzuatı uyarınca yasaklanmış olması, her bankanın krediye bağlı olarak sattığı poliçelerin oranının farklı olması ve sektörde bankaların farklı iş modelleri benimsenmesi, bankaların koordineli davrandıkları yönündeki şüpheleri büyük ölçüde ortadan kaldırmakta olup şikâyetlerin alınmaya başlandığı dönemden bu yana yapılan incelemelerde bankalar arası bir anlaşmanın varlığına ilişkin bir emareye rastlanmamış olması nedeniyle bankalar arasında bir anlaşmanın bulunmadığı anlaşılmıştır.
- (98) Öte yandan 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında ZİRAATBANK, HALKBANK ve AKBANK'ın tek taraflı eylemleri incelendiğinde; "bireysel kredi hizmetleri pazarı" ve "ticari kredi hizmetleri pazarı"nda AKBANK'ın hakim durumunda olmadığı; bununla birlikte aynı ekonomik bütünlükte olduğu değerlendirilen ZİRAAT, HALKBANK ve VAKIFBANK'ın kümülatif pazar payının ticari kredi hizmetleri pazarı ile konut kredileri pazarında Hakim Durum Kılavuzu'nda belirtilen %40 pazar payı eşiğini geçtiği; ancak

pazarın bankalar ile anlaşması olmayan diğer sigorta şirketlerine kapatılması riskinin bulunmadığı nedenleriyle iddia konusu eylemlerin hakim durumun kötüye kullanılması niteliği taşımadığı ve bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ihlal edilmesinin söz konusu olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

- (99) Son olarak, şikâyet dilekçesinde değinilen bir diğer konu olan HALK SİGORTA'nın HALKBANK'ın müşteri çevresinden faydalanarak müşterilerin bilgileri olmadan müşterilere sigorta yaptığı ve sigorta primlerini banka hesaplarından rızaları olmaksızın tahsil ettiği iddiası değerlendirilmiştir. Banka müşteri sırrı niteliğindeki bilgilerin 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 73. maddesi ve alt düzenlemeleri, kişisel veri niteliğindeki bilgilerin paylaşımının ise KVKK kapsamında korunduğu, bu bağlamda 4054 sayılı Kanun kapsamına girmediği dolayısıyla ihlal olarak nitelendirilemeyeceği kanaatine ulaşılmıştır.

I. SONUÇ

- (100) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmamasına, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.